



Les mensonges

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΓΑΛΛΙΑΣ

♩=120

Jevais vous dire u - ne chan - son qu'est plei - ne de men - son -
 ges. Jevais vous ges. Si y'a un mot de vrai de - dans, que le di -
 able m'em - por - te, la! La la la la la la la la le le
 la la la la la la la la la la le le Je m'suis le -

Je m' suis levé de bon matin,
 quand le soleil se couche,
 et je suis parti travailler
 au fond de la rivière, la!
 La la la la ...

J' ai mis ma voiture sur mon dos,
 les deux roues dans ma poche,
 je roule en haut, je roule en bas,
 Il tombe des noisettes, la!
 La la la la ...

Si vous passez devant chez moi,
 entrez dans la cuisine,
 vous trouverez ma femme
 dans l' four
 et la poule qui tricote, la!
 La la la la ...



**



Πολύ παλιό τραγούδι που προέρχεται από τη Γαλλία, χώρα στην οποία αναπτύχθηκε τόσο η παραδοσιακή όσο και η λόγια μουσική. Ανήκει στην κατηγορία των τραγουδιών που υιοθετούν το χιούμορ του παραλόγου με λόγια ασύνδετα μεταξύ τους. Η παράδοση αυτού του είδους των τραγουδιών συναντάται σε πολλές χώρες όπως και στην Ελλάδα. Τα λόγια λένε: “Θα σας πω ένα τραγούδι γεμάτο ψέματα. Κι αν υπάρχει μια λέξη αληθινή μέσα, ας με πάρει ο διάβολος. Σηκώθηκα ένα πρωί την ώρα που έδυε ο ήλιος κι άρχισα να δουλεύω στον πάτο του ποταμού. Έβαλα το αμάξι μου στην πλάτη και τις δυο του ρόδες στην τσέπη μου. Αν περάσετε από το σπίτι μου, μπείτε στην κουζίνα. Θα βρείτε τη γυναίκα μου μέσα στο φούρνο και την κότα να πλέκει”.



Ομοιότητα - Διαφορά, Πολιτισμός



Π2, Ε3, Δ3, Ε4, Ε2, Π4, Τ3

Δημιουργήστε ένα ρυθμικό σχήμα που να ταιριάζει και συνοδέψτε με αυτό το τραγούδι.



La tradition, Anthologie de la chanson française, Chansons pour enfants No 12, EPM, 9915, 1994



Πολυφωνικό τραγούδι ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΚΑΜΕΡΟΥΝ





Πρόκειται για πολυφωνικό τραγούδι των Πυγμαίων του Καμερούν. Οι Πυγμαίοι ζουν μέσα στα δάση σε μικρές κοινότητες ως κυνηγοί και τροφουσλλέκτες. Η μουσική τους κυρίως φωνητική και πολυφωνική, συνοδεύεται αποκλειστικά από ρυθμικά όργανα όπως τύμπανα, κουδούνια κ.λπ. Τα τραγούδια τους πάντοτε εντάσσονται σε διαφόρων τύπων τελετουργίες.

Το τραγούδι που παραθέτουμε εδώ τραγουδήθηκε από δεκατρία νεαρά κορίτσια και μικρά παιδιά σε μια μικρή κοινότητα μέσα στο δάσος και δεν έχει λόγια. Τραγουδιέται με το στόμα μισάνοιχτο και εκβάλλοντας ήχο. Ανήκει στην τελετουργία νγκάνγκα (nganga) που στη γλώσσα των Πυγμαίων σημαίνει μάγος και τελείται ως εξής: όταν κάποιος αρρωστήσει, τα μέλη της κοινότητας μαζεύονται κι ανάβουν φωτιά. Ο μάγος και ο βοηθός του χορεύουν γύρω της, ενώ οι υπόλοιποι τραγουδούν τα τραγούδια που προορίζονται για την τελετουργία αυτή. Ο μάγος υπνωτισμένος από τη μουσική και το χορό διαβάζει στη θράκα το σωστό γιατρικό για την ασθένεια και το λέει στα μέλη της κοινότητας. Εκείνοι το ετοιμάζουν και του το παραδίνουν για να το εφαρμόσει στον ασθενή. Τέλος, ο μάγος πηδάει πολλές φορές μέσα στο κέντρο της θράκας που πλέον θεωρείται ιερή, σκορπίζοντας τα κάρβουνα και τις σπάχτες μέχρι να τη σβήσει.



Επικοινωνία, Πολιτισμός, Σύστημα



T3, T2, Π4, Π2, Δ4, Δ2, Δ1, E3, E5, E6, T4

1) Η δεύτερη φωνή αποτελεί αυτοσχεδιασμό πάνω στην πρώτη. Κάντε το δικό σας ελεύθερο αυτοσχεδιασμό και προσθέστε τον στην πρώτη φωνή.

2) Ακούστε έργα του Στιβ Ράιχ που χρησιμοποιούν μια παρόμοια λογική από αλληλοσυμπληρούμενα μοτίβα (interlocking patterns). Συζητήστε για το πως η μουσική αυτή με την επανάληψη και τις ανεπαίσθητες αλλαγές στα μοτίβα δημιουργεί μια αίσθηση τελετουργίας.



Cameroon, Baka Pygmy music, Musics and musicians of the world, επιμέλεια: Arom Simha - Renaud Patrick, UNESCO collection / Auvidis, 8023, 1990



Παιχνιδοτράγουδο

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΑΚΤΗΣ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣΤΟΥ

$\text{♩} = 130$

A1

αμ - (ν)ά πε - (d)ι - ό άο άο πε - (d)ι - ό άο άο αμ - νά πε - (d)ι
αμ - νά (τ)εν -

A2

(τ)έ (π)αου ζά οαγκιά φουαίν - σο σου - αί αμ - νά (τ)εν - (τέ) (π)αου ζά οαγκιά φουαίν

A3

- σο σου - αί (μ)άο - (d)α νια - ό ό - ι (τ)ιάν - (τ)ο φ(λ)άο - (d)άο - da (μ)άο - (d)α - νια

B

ό ό - ι (τ)ιάν - (τ)ο φ(λ)άο - (d)άο - da

Da Capo





Πολυφωνικό - διαλογικό τραγούδι που ανήκει στην εθνότητα Μπαουλέ, μια από τις εξήντα περίπου φυλές που συμβιώνουν στην Ακτή του Ελεφαντοστού. Ο μύθος λέει πως ο λαός αυτός διώχθηκε από την Γκάνα μετά από φιλονικία. Προσπαθώντας να βρουν μέρος να εγκατασταθούν βρέθηκαν μπροστά στα ορμητικά νερά του ποταμού Κομοέ. Ο μάγος είπε τότε πως έπρεπε να θυσιαστεί ένα αγόρι για να περάσουν. Η βασίλισσα Άουρα Πόκου πέταξε στο ποτάμι τον ίδιο της το γιο ώστε να περάσει ο λαός της και να βρεθεί σε μέρος ασφαλές. Απ' αυτό το γεγονός που ονομάστηκε "Μπαουλι" (που στη γλώσσα τους σημαίνει "νεκρό παιδί"), ο λαός ονομάστηκε Μπαουλέ.

Τα τραγούδια και η μουσική τους, που είναι γνωστά και αγαπητά όχι μόνο μεταξύ των μελών της φυλής, χαρακτηρίζονται από παράλληλες τρίτες που τραγουδιούνται είτε από μεγαλύτερες ομάδες, είτε και από δυο μόνο τραγουδιστές.

Στην ηχογράφηση του παιχνιδοτράγουδου που παρατίθεται εδώ τραγουδούν μικρά κορίτσια μ' αυτό το είδος πολυφωνίας. Συνοδεύουν το τραγούδι τους με παλμικά χτυπήματα των χεριών στους μηρούς, παρεμβάλλοντας μικρά ρυθμικά ιντερμέδια με κρουστούς ήχους από τα χείλη. Τα λόγια που είναι σατιρικά αναφέρονται σε μια γυναίκα που ήταν επτά χρόνια έγκυος και χρειαζόταν καινούρια ρούχα γιατί τα παλιά σκίστηκαν από την τεράστια κοιλιά της.



Μεταβολή, Πολιτισμός



E2, E3, E5, E6, E7, Δ1, Δ2, Δ4, Π4, T2, T3

1) Μιμηθείτε τους ήχους και προσθέστε ρυθμικές ηχηρές κινήσεις.

2) Τραγουδίστε σε δύο ομάδες, όπως στην ηχογράφηση.



Côte - d' Ivoire, Baule vocal music, Musics and musicians of the world, επιμέλεια: Zemp Hugo, UNESCO collection / Auvidis, 8048, 1993



Η βροχή πλησιάζει

AYUB OGADA – KENYA

$\text{♩} = 55$

ostinato

A α α ιέ α ιέ α ιέ α ιέ **B** ο μα_κού ινιζα

1. κοθ - bí - po_ κε λου-λου δο(κ)ε τά-λα 2. (ο) κε λου-λου δο(κ)ε τα - λα





Το τραγούδι αυτό είναι γραμμένο και τραγουδιμένο, από τον τραγουδιστή Αγιούμπ Ογκάντα, στο ύφος της μουσικής της φυλής Λούο από την Κένυα. Συνοδεύεται από την άρπα γιατί, αφρικανικό έγχορδο, που με διαφορετικά ονόματα συναντάται και σ' άλλα μέρη της Αφρικής. Για τους Λούο, η άρπα γιατί αλλά και η ίδια η μουσική τους έχει μεταφυσικό χαρακτήρα και αποτελεί οδό επικοινωνίας με τα πνεύματα.

Ο Αγιούμπ Ογκάντα αποτελεί παράδειγμα Αφρικανού μουσικού που ερχόμενος στα μεγάλα αστικά κέντρα μεταφέρει μαζί του την κουλτούρα της φυλής του, στην οποία επεμβαίνει εμπλουτίζοντάς την με δυτικά στοιχεία. Χαρακτηριστική είναι η προσθήκη ακουστικής κιθάρας, πιάνου κ.λπ. Τα όργανα αυτά συνοδεύοντας με δυτικού τύπου συγχορδίες επηρεάζουν το ύφος του τραγουδιού. Ο συγκεκριμένος καλλιτέχνης ηχογραφώντας σε στούντιο και παράγοντας δίσκους κάνει τη μουσική του ευρύτερα γνωστή, συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία της νέας αφρικανικής μουσικής σκηνής. Τα λόγια του τραγουδιού λένε: “Παιδιά, η βροχή πλησιάζει. Μαζέψτε και ασφαλίστε το κοπάδι (βοοειδών). Προστατέψτε τον πλούτο μας”.



Μεταβολή, Πολιτισμός



Π2, Π3, Π4, Τ2, Δ6, Δ1, Ε3, Ε4, Ε6, Ε7

Φτιάξτε το δικό σας νυκτό έγχορδο χρησιμοποιώντας ηχείο και χορδές της επιλογής σας. Πειραματιστείτε με τα διάφορα υλικά και με τις πιθανές δυνατότητες κουρδίσματος.



Ayub Ogada - En mana kuoyo, Ogada Ayub, Real World, 077778794721, 1993



Φωνητικό παιχνίδι

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΕΣΚΙΜΩΝ ΙΝΟΥΙΤ – ΚΑΝΑΔΑΣ

$\text{♩} = 116$

δί - ρουμ dí-ρουμ dí-ρουμ dí-ρουμ dí-ρουμ

δύο εκπνοές μία εισπνοή

τα...

δί - ρουμ dí-ρουμ dí-ρουμ dí-ρουμ dí-ρουμ dí-ρουμ

simile...



**



Πρόκειται για φωνητικό παιχνίδι των Εσκιμών Ινουίτ του Βορειοανατολικού Καναδά. Η λέξη “ινουίτ” είναι το όνομα με το οποίο οι ίδιοι αποκαλούν τον εαυτό τους (στη γλώσσα τους σημαίνει άνθρωπος). Τα καταγαιάτ όπως οι ίδιοι τα ονομάζουν, είναι παιχνίδια συναγωνισμού. Παίζονται στις περισσότερες περιπτώσεις από δυο γυναίκες, μέλη αντίπαλων ομάδων, που τοποθετούνται έτσι ώστε τα πρόσωπά τους σχεδόν να ακουμπούν. Κάθε γυναίκα έχει στόχο να εξαντλήσει την αντοχή της άλλης. Καθεμιά που σταματά αντικαθίσταται από άλλη της ίδιας ομάδας. Η ομάδα που χάνει είναι εκείνη που όλα της τα μέλη εγκατέλειψαν. Το κομμάτι σταματάει, όταν μια από τις γυναίκες εξαντλήσει την αναπνοή της ή γελάσει. Η αναμέτρηση, λοιπόν γίνεται ως προς την αντοχή αλλά και την ποιότητα του ηχοχρώματος που παράγουν. Στα καταγαιάτ χρησιμοποιούνται λέξεις δίχως νόημα. Σε κάποιες περιπτώσεις χρησιμοποιούνται και λέξεις που σημαίνουν κάτι συγκεκριμένο αλλά που συνήθως τοποθετούνται η μια δίπλα στην άλλη χωρίς λογική συνέπεια. Σ’ άλλες περιπτώσεις, οι φωνές μιμούνται τη φωνή της χήνας ή άλλων ζώων ή τις φωνές που χρησιμοποιούν στο κυνήγι για να προσελκύσουν τα ζώα.



Αλληλεπίδραση, Επικοινωνία, Πολιτισμός



Δ4, Δ2, Ε7, Ε3, Π4, Π3, Δ7, Ε1, Δ5

Μιμηθείτε τους ήχους, προσπαθήστε να βρείτε κι άλλους δικούς σας και φτιάξτε ένα δικό σας φωνητικό τραγούδι.



Canada - Inuit games and songs, Musics and musicians of the world, επιμέλεια: Nattiez Jean – Jacques, UNESCO collection / Auvidis, 8032, 1991



Go down, Moses

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΒΟΡΕΙΑΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

♩=105

Σολο **A** Χορωδία 1. 2.

When Is - rael was in E - gypt land Let my peo-ple go. Op - go.
 pressed so hard they could not stand

B Ρεφραίν από χορωδία

Go down, Mo - ses, way down in E - gypt land

D.C.

Tell old Pha - ra - oh: Let my peo - ple go.

et my people go.
 "If not I' ll smite your firstborn dead",
 let my people go.
 Go down...

"No more shall they in bondage toil",
 let my people go.
 "Let them come down in Egypt's spoil",
 let my people go.





Πρόκειται για παραδοσιακό, αμερικανικό σπιρίτσουαλ, που εξιστορεί τη Βιβλική ιστορία του Μωυσή και της εξόδου των Εβραίων από την Αίγυπτο.

Τα σπιρίτσουαλ εμφανίστηκαν περίπου στα μέσα του 18ου αιώνα, όταν οι αφρικανικής καταγωγής σκλάβοι προσηλυτίστηκαν στο Χριστιανισμό. Συνδύαζαν τη δυτική αρμονία των θρησκευτικών ύμνων των λευκών με στοιχεία της αφρικανικής μουσικής και ήταν χορωδιακά τραγούδια. Αρκετά συχνά είχαν μορφή ερωταπόκρισης. Τα τραγουδούσαν με ρυθμικό λίκνισμα του σώματος και τα συνόδευαν με χτυπήματα των χεριών. Συχνά οι μελωδίες των σπιρίτσουαλ βασίζονταν σε μελωδίες διάφορων λαϊκών θρησκευτικών ύμνων των λευκών που οι Αφρικανοί της Αμερικής παράλασαν με τον δικό τους τρόπο.



Άτομο - Σύνολο, Πολιτισμός



Π3, Π4, Π2, Δ2, Ε4, Ε5, Ε6, Ε7, Δ1

Κάντε μια έρευνα για τη μαύρη θρησκευτική μουσική σπιρίτσουαλ (spiritual).



Marian Anderson, the voice that comes once in a hundred years, Anderson Marian, conductor: Toscanini Arturo, Pearl, 9405, 1990



Μικρή Μορένα

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΧΙΛΗΣ

♩=180

Quien es mirmo-de-lo muer-to to-
 re-ro To-re-ro-
 o de cla-ve-les.
 Don-de pa-so la no-che ahíha-blan-do - o o
 ahíhab-lan-do - o
 de mis a-mo-res. Di-mequete vas, di-mequete
 Pe-ro nome lle-vas, pe-ro nome
 vas pa-ra la A-la-me-da. Di-mequete vas, di-mequete vas pe-ro no me lle-vas
 lle-vas, pe-ro no me lle-vas. Di-mequete vas, di-mequete vas pa-ra la A-la-me-da
 E - sta no-che a - lum-bra A - si!
 Por - que no tie - ne mar A - si!



La fa - ro - la del mar... Al - la! E - sta no - che a - lum - bra A -
 Por - que no tie - ne mar... Al - la! E - sta no - che a - lum - bra A -

si! Por - que no tie - ne mar Al - la! mar Tus
 si! La fa - ro - la del

o - jos Mo - re - na me ma - tan a mi, Y Yo sin tus o - jos no
 pue - do vi - vir... no pue - do vi - vir, tus o - jos Mo - re - na me

pue - do vi - vir. No ma - tan a mi O - le.





Πρόκειται για λαϊκό, παραδοσιακό τραγούδι. Στη συγκεκριμένη ηχογράφηση τραγουδιέται από ομάδα παιδιών που ζουν στις φτωχικές γειτονίες μιας μικρής πόλης κοντά στην έρημο Ατακάμα.

Η μουσική παράδοση της Χιλής συνδυάζει στοιχεία τόσο από τους Ισπανούς αποίκους όσο και από τους γηγενείς πληθυσμούς, πράγμα που είναι φανερό και στο τραγούδι αυτό.

Τα παιδιά στην Χιλή μιλούν στο τραγούδι από πολύ μικρή ηλικία μέσα από τις κοινωνικές τους δραστηριότητες. Τραγουδούν και χορεύουν ισότιμα με τους μεγάλους σε πανηγύρια, θρησκευτικές γιορτές και στις διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις. Με εξαίρεση κάποια παιχνιδιότραγούδα, φαίνεται πως δεν υπάρχει ρεπερτόριο ειδικό για τα παιδιά.

Τα λόγια του τραγουδιού λένε: “Τα μάτια σου, Μορένα, με πληγώνουν, αλλά δεν μπορώ να ζήσω χωρίς αυτά”.



Επικοινωνία, Πολιτισμός



Π2, Π3, Π4, Ε3, Δ4, Δ3, Ε4, Ε5, Ε6, Δ1, Δ2

- 1) Αποδώστε όλα τα ρυθμικά μέρη με παλαμάκια. Προσθέστε στο οργανικό κομμάτι μέρη για κρουστά.
- 2) Πειραματιστείτε με φωνήματα τραβώντας το “ppp”.



Amerique du sud, Le chant des enfants du monde vol. 6, επιμέλεια: Corpataux Francis, Arion, 64438, 1998



Τα άνθη του τσαγιού

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΚΙΝΑΣ

$\text{♩} = 145$

A

σαν Σια Σι ί - σουέ ιο ο τα - ανγκ λιεν (γ)ι ιν χάι νακ'ιο

B

μανγκμανγκ ιο μαν μιν φο - ν(γκ) Σαν σ'σαν αρ τζιάοτζιέν μεί

σούε σ'σ νι αρ τό - ο Τσι-ιν λούου τζιάο ιουχουάν κε ιο

τόα - ι τσα μα - ν(γκ) πιάε νιάο Σεν σεν τσανγκ Σιν τζουαίν

Γ

He he μιά - (ο) μιν Σία-α-ο

οούο ουι μιά(ο) μι Σιεν τζι Τσαν ι - ο.





Τραγούδι που προέρχεται από τους Μιάο, μια από τις περίπου πενήντα τέσσερις μειονότητες που ζουν διεσπαρμένες στην κινεζική επικράτεια. Οι Μιάο είναι αγρότες και ζουν σε ορεινή περιοχή μακριά από τα μεγάλα αστικά κέντρα. Φορούν χαρακτηριστικές τοπικές ενδυμασίες με έντονα χρώματα και πολλά κοσμήματα. Η μουσική τους διαθέτει έντονη και ξεχωριστή προσωπικότητα. Χαρακτηρίζεται από πεντατονικές κλίμακες, όπως και η μουσική της υπόλοιπης χώρας. Το συγκεκριμένο τραγούδι είναι χαρακτηριστική μελωδία της περιοχής και στη συγκεκριμένη ηχογράφηση τραγουδιέται από κορίτσι δώδεκα ετών.

Τα λόγια λένε: “Ο ήλιος στέλνει το πρωινό του χαμόγελο. Δυο όμορφα τραγούδια από τα άνθη του τσαγιού. Αφιερώνω την νίστη μου σ’ αυτή την όμορφη γη. Μαζεύω το τσάι με χαρά. Τα αγόρια είναι δυνατά σαν τα βουνά. Τα κορίτσια είναι όμορφα σαν το νερό”.



Πολιτισμός, Διάσπαση (Χώρος - Χρόνος)



Π2, Π4, Τ2, Ε5, Ε6, Δ1, Δ2, Ε1, Τ4

- 1) Φτιάξτε την κλίμακα πάνω στην οποία είναι γραμμένο το τραγούδι και αυτοσχεδιάστε πάνω σ’ αυτήν.
- 2) Βρείτε ελληνικά πεντατονικά τραγούδια.



Minorités tribales du sud - ouest de la Chine, Le chant des enfants du monde vol. 5, επιμέλεια: Corpataux Francis, Arion, 64365, 1996



Νανούρισμα ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΝΟΤΙΑΣ ΙΝΔΙΑΣ

♩ = 73

A

ιζο ιζο ιζο ιζο μπά-λε κρι-Σνα ιζό-κου-λα πά-(ρι)ου-τε

B

τού γκου β(ει) νά... τού γκου-β(ει) νά... του γκου β(ει) νά... νά-β(α) ρ(α) ντα κέ - τι da...

Γ

τό-(ρι)-λα τάν-dou νά-γκα-ζα(μ)πί-κι ιΣά-ιζι (φ)ού- (κ)ε... λε ισέ-λι ναν-κου-(β)ε ντα-γκα-λέ-μπα

σα-(ρ)α-πα(ρ) τι - ε... (κ)έ- (ρ)τι ναν κού-(β)ε ντα-γκα λέμ-βα ιζό γκου-λα-βά πάα-ρ(νι)ι

A'

ιζο ιζο ιζο ιζο ιζο ιζο ιζο ιζο





Η μουσική παράδοση στην Ινδία είναι πολύ μεγάλη και εξαιρετικά πολυποικίλη· οι ρίζες της εντοπίζονται από την αρχαιότητα. Τα παιδιά στην Ινδία, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές, μεγαλώνουν ακούγοντας παραδοσιακή μουσική και τραγούδια αλλά και το νεότερο μουσικό ιδίωμα που σε μεγάλο βαθμό σχετίζεται με την ιδιαίτερη ανάπτυξη του κινηματογράφου στη χώρα.

Το τραγούδι που παρατίθεται εδώ είναι νανούρισμα και τραγουδιέται από ενήλικο άτομο. Η λέξη “ιζο, ιζο” είναι αντίστοιχη του ελληνικού “νάνι νάνι”. Τα λόγια του “η κούνια του μωρού είναι σκεπασμένη με διαμάντια και ρουμπίνια ...” παραπέμπουν στο ελληνικό “κοιμήσου και παράγγειλα στην Πόλη τα προικιά σου, στη Βενετία τα ρούχα σου και τα διαμαντικά σου” κάνοντας έτσι φανερή τη συνάφεια των τραγουδιών αυτών παρότι προέρχονται από διαφορετικές κουλτούρες.



Αλληλεπίδραση, Επικοινωνία, Πολιτισμός



Π4, Π3, Π2, Δ3, Δ2, Ε3, Ε4, Δ5, Ε6, Δ1

- 1) Χρησιμοποιήστε διαφορετικά κουνουδάκια για να συνοδέψετε το τραγούδι.
- 2) Βάλτε δικά σας λόγια στο νανούρισμα.



Berceuses - Lullabies, Le chant des enfants du monde vol.3, επιμέλεια: Corpataux Francis, Arion, 64298, 1994



Η λυγερή

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΑΒΟΑΝΔΑΛΟΥΣΙΑΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

$\text{♩} = 100$

λαιμ -

μά βαι - δά_____ ιά τε-θέ - ννα, λαιμ - μά βαι - δά_____ ιά τε-θέ - ννά α -
 μερ bi - λάη'___ δ(α) αι - σερ' νά, αι - μερ bi - λάη'___ δ(α) αι - σερ' νά α -

B **A''**

- μάν α- μάν, α- μάν_ α- μάν, η(ει) μπι Ζα μαι-λου φαι τέ - να, α- μάν, α- μάν, α- μάν_ α μάν αι
 - μάν α- μάν, α- μάν_ α- μάν, (γ)ουσ-νουν θαι νέ_(h)ί - ννα μελ, α- μαν, α- μαν, α- μάν_ α μάν



**



Πρόκειται για πολύ παλιό, αραβικό, αστικό τραγούδι. Ανήκει στην αραβοανδαλουσιανή μουσική παράδοση που αναπτύχθηκε στην Ισπανία κατά τη διάρκεια της παραμονής των Αράβων στη χώρα αυτή. Το συγκεκριμένο τραγούδι αποτελεί μέρος από μια νούμπα που είναι μια φόρμα της κλασικής αραβικής μουσικής αντίστοιχη με τη σουίτα της λόγιας δυτικής μουσικής. Η μορφή αυτή ξεκίνησε από την Ανδαλουσία τον 9ο αιώνα και από εκεί διαδόθηκε σ' ολόκληρο τον αραβικό κόσμο. Είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με ένα συγκεκριμένο είδος ποίησης και ως συνηθισμένη θεματική έχει τη χαρά της ζωής και τον έρωτα.

Τα λόγια λένε: “Όταν είδα τη λυγερή η ομορφιά της με σκλάβωσε. Λυγίζει όπως το κλαδί του δέντρου. Ποιος θα ακούσει το παράπονό μου για τον έρωτα που νιώθω; Μόνο αυτή μπορεί!”.



Αλληλεπίδραση, Πολιτισμός



Π2, Π4, Τ2, Ε3, Ε4, Ε6, Ε7, Δ1

Ακούστε και συγκρίνετε διάφορες μουσικές της Δυτικής Μεσογείου.



Joyas de la Musica Culta Arabe, Abdel Karim Ensemble, Pneuma, 300, 2001



Waltzing Matilda

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

$\text{♩} = 120$ **A** E^b B^b Cm A^b E^b B^{b7} **A'**

Once a jol-ly swag-man camp'd by a bil-la-bong, Un-der the shade of a cool-li-bah tree, and he

E^b B^b Cm A^b E^b B^{b7} E^b

sang as he watch'd and wait-ed-till-his bil-ly boiled, You'll come a waltz-ing Ma - til - da with me

B E^b A^b (B^b) (A^b) E^b A^b E^b E^b B^b **A'**

Waltz-ing Ma-til - da, waltz-ing Ma-til - da, You'll come a waltz-ing Ma - til - da with me, And he

E^b B^{b7} Cm A^b E^b B^{b7} E^b

sang as he watch'd and wait-ed till his bil-ly boiled, You'll come a waltz-ing Ma - til - da with me.

Down came a jumbuck* to drink at that billabong,
 up jumped the swagman and grabbed him with glee,
 and he sang as he shoved that jumbuck in his tuckerbag,
 you'll come a-waltzing Matilda with me.
 Up rode the squatter* mounted on his thoroughbred,
 down came troopers one two three.
 Whose that jumbuck you 've got in the tuckerbag?
 You 'll come a-waltzing Matilda with me.
 Up jumped the swagman and sprang into the billabong,
 you 'll never catch me alive said he,
 and his ghost may be heard as you pass by that billabong,
 you 'll come a-waltzing Matilda with me.

billabong: ποταμάκι, ρυάκι

billy: κυλινδρική μεταλική κανάτα με καπάκι και χερούλι από σύρμα, που χρησιμοποιούσαν για να βράζουν νερό

coolibah tree: ένα είδος ευκαλύπτου που ευδοκίμει στην Αυστραλία

jumbuck: πρόβατο (η λέξη προέρχεται από τη γλώσσα των αυτοχθόνων πληθυσμών της Αυστραλίας)

squatter: γαιοκτήμονας και ιδιοκτήτης κοπαδιών ελεύθερης βοσκής

swagman: περιπλανώμενος που κουβαλά τα προσωπικά του είδη στην πλάτη σε ένα είδος σάκου (swag) την πλάτη και μετακινείται με τα πόδια, ψάχνοντας δουλειά





Πρόκειται για παραδοσιακό τραγούδι των αποίκων της Αυστραλίας. Είναι γεμάτο από χαρακτηριστικές λέξεις της αυστραλιανής διαλέκτου και είναι πασίγνωστο σ' ολόκληρη τη χώρα. Αφηγείται το μύθο ενός αυστραλού μοναχικού περιπλανώμενου περιπατητή που, όταν τον πιάνουν να προσπαθεί να κλέψει ένα πρόβατο, προκειμένου να μην παραδοθεί πηδάει μέσα στο ποτάμι και πνίγεται. Η Ματίλντα δεν είναι κοπέλα αλλά ο σάκος του. Τον κουβαλά στην πλάτη, όταν περπατά, με τρόπο που μοιάζει σα να χορεύει βάλς μαζί του.



Μεταβολή, Πολιτισμός



T2, E3, E4, E6, Δ1, Π2, T3

1) Κάντε μια έρευνα για την μουσική και τα όργανα που χρησιμοποιούν οι ιθαγενείς πληθυσμοί της Αυστραλίας.

2) Αντιπαραβάλετε τη μουσική των ιθαγενών πληθυσμών με τη μουσική των αποίκων, επιχειρώντας έτσι να συγκρίνετε τους δυο πολιτισμούς.



Songs of the Australian Bush, various artists, Larrikin, 118, 1994

Διεθνοποιημένα δημοφιλή τραγούδια



Κατά τα τέλη του 19ου αιώνα, επινοήθηκαν οι πρώτες μηχανές αναπαραγωγής του ήχου, δηλαδή το γραμμόφωνο και το ραδιόφωνο. Οι εφευρέσεις αυτές έκαναν εφικτή την εύκολη διάδοση της μουσικής σε ανθρώπους όλων των κοινωνικών και οικονομικών τάξεων.

Παράλληλα στα μεγάλα αστικά κέντρα άρχισαν να αναπτύσσονται νέες μορφές μουσικής που, δανειζόμενες στοιχεία από παραδοσιακές μουσικές και από τη λόγια μουσική παράδοση, διαμόρφωσαν συγκεκριμένα στιλ και ρεύματα, που έγιναν πολύ αγαπητά στις μεγάλες κοινωνικές μάζες. Τέτοια ήταν το βαλς, το ταγκό, το τσα – τσα, το τουίστ, η μπόσα νόβα, το ροκ εν ρολ κ.ά. Το γεγονός ότι αυτά συνδέονταν άμεσα με το χορό τα μετέτρεψε σε διασκέδαση και φυσικά τους προσέδωσε ακόμα μεγαλύτερη δημοτικότητα.

Τη δεκαετία 1930 ο ηλεκτρισμός άρχισε να περνάει στα μουσικά όργανα. Έτσι μουσικά όργανα όπως η κιθάρα και το μπάσο έγιναν ηλεκτρικά αποκτώντας έτσι νέες εκφραστικές δυνατότητες αλλά και πολύ μεγάλη ένταση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι ορχήστρες να αρχίσουν να παίζουν σταδιακά σε όλο και μεγαλύτερους χώρους, αφού μπορούσαν πλέον να ακουστούν, αποκτώντας έτσι εξαιρετικά πολυπληθή ακροατήρια. Οι μουσικές αυτές ονομάζονται διεθνώς “popular”, από όπου προέρχεται ο όρος pop, και ελληνικά αποδίδονται ως «δημοφιλείς».

Τα δημοφιλή μουσικά ρεύματα στις περισσότερες περιπτώσεις ενσωματώνουν και το στοιχείο της εμπορικότητας, είναι δηλαδή προϊόν προς κατανάλωση του οποίου η δημοτικότητα εξαρτάται άμεσα από την πώληση δίσκων, την προβολή στα μαζικά μέσα ενημέρωσης και την παρουσία τους στους καταλόγους δημοτικότητας (charts, top - ten).

Η μουσική **Τζαζ (Jazz)** γεννήθηκε στη Νέα Ορλεάνη των Η.Π.Α. στις αρχές του 20ου αιώνα. Οι ρίζες της βρίσκονται στην δυτική λόγια μουσική και στην μουσική παράδοση των αφρικανών σκλάβων. Διαθέτει το στοιχείο του αυτοσχεδιασμού και των έντονων και συχνά πολύπλοκων ρυθμών. Στα πλαίσια της τζαζ αναπτύχθηκαν πολλά διαφορετικά στιλ όπως το ντίξιλαντ, το σουίνγκ, το μπη-μποπ κ.ά.

Το **Ροκ εν Ρολ (Rock 'n' Roll)** εμφανίστηκε στις Η.Π.Α. στις αρχές της δεκαετίας του 1950. Ήταν μια μορφή χορευτικού τραγουδιού που συνδύαζε στοιχεία από την ρυθμ εντ μπλουζ των μαύρων, την κάντρυ των λευκών αλλά και από την τζαζ και τα μπλουζ. Χαρακτηριζόταν από τους έντονα χορευτικούς ρυθμούς αλλά και από τη χρήση της ηλεκτρικής κιθάρας και των ντραμς. Θεωρήθηκε προκλητική μορφή μουσικής και αμφισβητήθηκε από τους μεγαλύτερους. Είναι το πρώτο είδος μουσικής που δημιούργησε νεανική κουλτούρα που περιελάμβανε τρόπο ντυσίματος και συμπεριφοράς.

Το **Ροκ (Rock)** γεννιέται στις αρχές της δεκαετίας του 1960 παράλληλα στην Αγγλία και στις Η.Π.Α. Επηρεάζεται έντονα από το Rock 'n' Roll έχει όμως πιο σκληρό ήχο και εντονότερο το στοιχείο

της κοινωνικής αμφισβήτησης. Το ροκ συμβαδίζει με τα κοινωνικά κινήματα της εποχής και αποτελεί, για όσους το ακολουθούν, κυριολεκτικά στάση ζωής. Στα πλαίσια της ροκ μουσικής δημιουργήθηκαν κατά καιρούς πολλά διαφορετικά ρεύματα όπως το χαρντ ροκ, το μέταλ, το πανκ κ.ά.

Η **Ποπ (Pop)** μουσική είναι το εμπορικότερο είδος δημοφιλούς μουσικής. Αποσκοπεί στην διασκέδαση χωρίς ιδιαίτερες τάσεις κοινωνικού προβληματισμού. Χαρακτηρίζεται από μελωδίες που είναι εύκολο να απομνημονευθούν και να τραγουδηθούν από τον κόσμο. Επηρεάζεται από πολλά είδη μουσικής όπως ροκ, κάντρυ κ.ά. Διαθέτει ηλεκτρικό ήχο και η θεματολογία των στίχων είναι ανάλαφρη. Στα πλαίσια της ποπ κινούνται τα ρεύματα σοφτ ροκ, ποπ – ροκ, ντίσκο κ.ά.

Η **Ρέγκε (Reggae)** είναι μουσικό ρεύμα που γεννήθηκε στη Τζαμάικα. Αποτελεί συνδυασμό επιρροών από την αφροαμερικανική παράδοση της Βόρειας Αμερικής (ρυθμ εν μπλουζ) και την παραδοσιακή αφροτζαμαϊκική μουσική. Η ρέγκε έγινε γνωστή σε όλο τον κόσμο, χάρη στον τραγουδιστή και τραγουδοποιό Μπομπ Μάρλεϋ.



Summertime

GEORGE GERSHWIN / DUBOSE HEYWARD

$\text{♩} = 90$ **A**

Baug Em⁶ B⁷ Em⁶ B⁷ Em⁶ B⁷ Em⁶ B⁷ Em⁶ B⁷ Em⁶ Am C

Sum-mer time and the liv-in'is eas-y, Fish are jump in'

Cmaj⁷ A^{♯o} B F^{♯7} B Bm⁶ B^{7(b5)} Em⁶ B⁷ Em⁶ B⁷ Em⁶ B⁷

an' thecot-tonis high. Oh yo' dad-dy's rich. an' yo'ma is good

Em⁶ B⁷ Em A⁷ G Em A Am Em Em Gaug

look-in' So hush, li-ttle ba-by don't yo' cry.

Em⁶ Gaug A⁹ **A'** Gaug Em⁶ B⁷ Em⁶ B⁷ Em⁶ B⁷ Em B⁷ Em B⁷ Em⁶

One of these morn in's you goin' to rise-up sing-in' Then you'll

Am C Cmaj⁷ A^{♯o} B⁷ F^{♯7} B⁷ Bm⁶ B^{7(b5)} Em⁶ B⁷

spread yo' wings an' you'll take the sky. But till that morn in'

Em⁶ B⁷ Em⁶ B⁷ Em A⁷ G Em A Am

there's a noth in' can harm you. With Dad-dy an' Mam my stand-in'

Em A C G C⁹ F B¹³ Em

by.





Τραγούδι από το μιούζικαλ "Porgy and Bess" που έκανε την πρεμιέρα του στη Βοστώνη των Η.Π.Α. την 30η Σεπτεμβρίου του 1935. Υπήρξε ένα από τα πιο διάσημα τραγούδια του συνθέτη και στη συνέχεια διασκευάστηκε κι από πολλούς άλλους καλλιτέχνες. Τα λόγια μιλούν για το ζεστό καλοκαίρι του αμερικανικού Νότου.



Διάσταση (Χώρος - Χρόνος)



Π4, Π3, Π5, Δ2, Δ1, Ε7, Ε6, Ε4, Δ6

1) Ακούστε πολλές διαφορετικές εκτελέσεις του τραγουδιού και συγκρίνετέ τις (μια τόσο ενδιαφέρουσα όσο και ιδιωματική είναι με την Τζάνις Τζόπλιν).

2) Ακούστε κι άλλα έργα του Τζορτζ Γκέρσβιν όπως "Γαλάζια Ραψωδία" (Rhapsody in Blue), "Ένας Αμερικανός στο Παρίσι" (An American in Paris) κ.ά. Συζητήστε για τις επιδράσεις της συμφωνικής μουσικής στο έργο του συνθέτη.



Porgy and Bess, Gershwin George, Gershwin Ira, Fitzgerald Ella - Armstrong Louis et al., Polygram Records, 827475, 1990



At the hop

ARTHUR SINGER / JOHN MEDORA / DAVID WHITE

$\text{♩} = 155$

C **Am** **F** **G⁷** **G** **G** **C⁷**

Oh, my God!

A **C⁷** **C⁷** **C⁷**

Well you can rock it, you can roll it, Do the stompande-venstroll it, at the hop.

Hop hop hop hop, Hop hop hop hop,

C⁷ **F⁷** **F⁷** **C⁷**

When the re-cord starts a-spin-nig, You callyp-sow when you chick-en at the hop.

Hop hop hop hop, Hop hop hop hop,

C **G⁷** **F⁷** **C⁷**

Do the dancesen sa - tion that is sweep-ing the na - tion, At the hop.

Oooh, aah, Hop hop hop hop.

C⁷ **C⁷** **C⁷** **C⁷**

B

Let's go to the hop! Let's go to the hop! (Oh, ba - by)

F⁷ **F⁷** **C⁷**

Let's go to the hop! (Oh, ba - by) Let's go to the hop!



Musical score for the song "At the Hop". It features a treble clef and a bass clef. The melody is written in the treble clef, and the bass line is in the bass clef. The lyrics are: "Oooh, aah, let's go to the hop! Well you can". The chords are G7, F7, C7, and C7.

Well you can swing it, you can groove it,
 You can really start to move it, at the hop.
 Well the jockey is the smoothest,
 And the DJ is the coolest, at the hop.
 All the cats and chicks can get their kicks,
 At the Hop.





Το τραγούδι αυτό παρουσιάστηκε σε πρώτη εκτέλεση από τους "Danny and the Juniors" το 1957 και περιγράφει τις χορευτικές φιγούρες του ροκ εν ρολ, που ξετρέλαιναν τους νέους της εποχής.



Αλληλεπίδραση, Επικοινωνία



Τ1, Π4, Π3, Δ1, Ε3, Ε4, Ε6, Ε5, Δ3, Τ2

- 1) Ακούστε κι άλλα παραδείγματα ροκ εν ρολ μουσικής και βρείτε πληροφοριακά στοιχεία για το σιλ.
- 2) Τραγουδήστε ξεχωριστά τα διάφορα μοτίβα του τραγουδιού και μετά βάλτε τα μαζί.



20th century - 50's Rock N Roll - At the hop, Various artists, K-Tel Entertainment, 2001



Blowin' in the wind

BOB DYLAN

♩=180

How ma-ny roads must a man walk down be-fore you call him a man?
 How ma-ny seas must a white dove sail be-fore she sleeps in the sand?
 How ma-ny times must the can-non balls fly, be-fore they're for-e-ver banned? The ans-wer, my friend, is blow-in' in the wind, the ans-wer is blow-in' in the wind.
 Oh, the ans-wer, my friend, is blow-in' in the wind, the ans-wer is blow-in' in the wind.

How many years
 can a mountain exist
 before it's washed to the sea?
 And how many years can some people exist
 before they're allowed to be free?
 Oh, how many times can a man turn his head
 pretending he just doesn't see?
 The answer my friend
 is blowing in the wind.
 The answer is blowing in the wind.





Μπαλάντα που κυκλοφόρησε το 1962 και περιλαμβάνεται στο δεύτερο άλμπουμ του Μπομπ Ντύλαν “Freewheelin’”. Μέχρι τον επόμενο χρόνο, είχε γίνει τόσο δημοφιλής ώστε την αποκάλεσαν ύμνο του κινήματος για τα πολιτικά δικαιώματα. Ο Ντύλαν είναι χαρακτηριστικός εκπρόσωπος της φολκ - ροκ σκηνης και τα τραγούδια του περιέχουν σημαντικά πολιτικά και κοινωνικά μηνύματα για το κοινό, σε θέματα όπως τα δικαιώματα του πολίτη και ο πυρηνικός πόλεμος. Το στίλ της μουσικής του έγινε γνωστό και με το όνομα “protest music” (μουσική της διαμαρτυρίας).



Επικοινωνία, Ομοιότητα - Διαφορά



Π2, Π3, Π4, Ε4, Δ1, Ε7

Ακούστε και άλλα τραγούδια του Μπομπ Ντύλαν και άλλων φολκ - ροκ καλλιτεχνών όπως οι Τζόαν Μπαέζ, Σάιμον και Γκαρφάγκελ κ.ά. και εντοπίστε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ύφους που υιοθετεί ο κάθε καλλιτέχνης.



The Freewheelin' - Bob Dylan, Dylan Bob, Sony, 2003



Take five

PAUL DESMOND

$\text{♩} = 176$ $\text{♩} = \text{♩}^3$

Οστινάτο του πιάνο στο A Φωνητικό οστινάτο στο A

da ba daba da ba da bada ba

da bada bada da ba da dabada bada da da bada ba da da da bada ba

da bada bada da ba da da bada ba da da dabadabada da

da wa dawa da bada ba da wa dawa da ba da ba da wa dawa da bada ba

da ba da ba da da ba da ba da wa da wa da ba da ba

da wa dawa da ba da ba da wa dawa da bada ba da da ba

A **B** **Fine** **♩**





Ο Πωλ Ντέσμοντ και ο Ντέιβιντ Μπρούμπεκ συνεργάστηκαν από τα τέλη της δεκαετίας του 1950 μέχρι το 1967. Καρπός της συνεργασίας αυτής ήταν μεταξύ άλλων και η μελωδία “Take Five”, που έγινε διάσημη με το κουαρτέτο του Ντέιβιντ Μπρούμπεκ. Ο τρόπος τραγουδιού με συλλαβές λέγεται σκατ σίνγκινγκ (scat singing).



Σύστημα



Π3, Π4, Δ2, Δ4, Ε3, Ε4, Ε6, Ε7, Δ1

1) Βάλτε το φωνητικό οστινάτο μαζί με τη μελωδία του Α. Η φωνή στη μελωδία μπορεί να είναι φαιλόσπετο, ιδιαίτερα στο Β.

2) Ακούστε διάφορα παραδείγματα σκατ σίνγκινγκ και φτιάξτε τα δικά σας αυτοσχεδιαστικά φωνήματα.

3) Ακούστε και άλλα παραδείγματα μουσικής τζαζ από τον Λούις Άρμστρονγκ ή άλλους συνθέτες που χρησιμοποιούν σκατ σίνγκινγκ και αυτοσχεδιασμό.



Dave Brubeck - Take five, Immortal concerts, Desmond Paul, Brubeck Dave, Giants of Jazz (Ita), 2000



A hard day's night

JOHN LENNON / PAUL MC CARTNEY

$\text{♩} = 150$

A C Fmaj^7 C B^b

It's been a Hard Day's Night, and I've been work-ing like a
work all day to get you mo-ney to buy you

C C Fmaj^7 C B^b

dog. It's been a Hard Day's Night I should be sleep-ing like a
things, and it's worth it just to hear you say you're gon-na give me ev'-ry-

C F G

log but when I get home to you, I find the things that you do will make me
thing So why I love to come home, Cos when I get you a-lone you know I'll

C F^7 Cm C Cm C **B** Em

feel al-right. You know I kay. When I'm home
be O

Am Em C Am

ev'-ry-thing seems to be al-right. When I'm home, feel-ing you hold-ing me

F^6 G Cm C C F^7

tight, tight, Yeah! 3...It's been a right. You know I feel, al-

Cm C C F^7 B^b C

right you know I feel al-right.





Τραγούδι των "Beatles" από το ομώνυμο άλμπουμ του 1964. Τα "Σκαθάρια", που έχουν μείνει στην ιστορία ως το πιο διάσημο Βρετανικό ποπ - ροκ μουσικό συγκρότημα όλων των εποχών, ξεκίνησαν από την πόλη του Λίβερπουλ και το 1962 απέκτησαν τη σύνθεση που τους έκανε διάσημους: με τους Πωλ ΜακΚάρτνεϊ, Τζον Λέννον, Τζωρτζ Χάρισσον και Ρίνγκο Σταρ.

Το 1963 ψηφίστηκαν ως το καλύτερο μουσικό συγκρότημα του κόσμου. Ως το 1968 που έκαναν το τελευταίο τους άλμπουμ, "The End", είχαν τα περισσότερα Νο 1 τραγούδια από κάθε άλλο μουσικό συγκρότημα. Τα λόγια του τραγουδιού αναφέρονται στο πως μας χαλαρώνει το να βρεθούμε μετά από μια μέρα σκληρής δουλειάς, με το αγαπημένο μας πρόσωπο.



Ομοιότητα - Διαφορά, Πολιτισμός



Π2, Ε3, Ε4, Ε6, Δ1, Τ1, Τ5, Π4

Αναλάβετε σε ομάδες να παρουσιάσετε ένα από τα άλμπουμ του συγκροτήματος στην τάξη. Μετά τις παρουσιάσεις, συζητήστε αν το συγκρότημα θεωρείται δικαιολογημένα ή όχι ως ένα από τα καλύτερα συγκροτήματα όλων των εποχών.



A hard day's night, The Beatles, Capitol, 46437, 1990



Imagine

JOHN LENNON

$\text{♩} = 70$

F Fmaj7 B^b Fadd⁹ B^b

A F Fmaj7 B^b F Fmaj7 B^b

Im-ag-inethere's no heav - en it's ea-sy if you try__

F Fmaj7 B^b F Fmaj7 B^b

no hell_ be-low__ us a-bove us on-ly sky__

B^b Dm/A Gm B^b/F C F/C C⁷

Im-ag-ine all the peo - ple liv-ing for to-day__ ah__

A F Fmaj7 B^b F Fmaj7 B^b

Im-ag-ine there's no coun - tries it is - n't hard to do__
Im-ag-ine no__ pos-ses - sions I won-derif__ you can__

F 3 Fmaj7 B^b F Fmaj7 B^b B^b Dm/A

noth-ing to kill or die__ for and no re - li-gion too__ Im-ag-ine all the peo
no need for greed or hun - ger__ a broth-erhood of man__ Im-ag-ine all the peo

Gm B^b/F C F/C C⁷ B^b **B** C 3 F Fmaj7 A⁷

ple liv - ing life in peace__ you__ you maysay__ I'm adream-er
ple shar-ing all the world__ you__

B^b C F Fmaj7 A A⁷ B^b C 3

but I'm not the on- ly one I hope some day__ you'll join

F Fmaj7 A A⁷ B^b C 3 ^{1.} F /C /D /E F

__ us__ and the world__ will be as one__ live as one__





Πρόκειται για μπαλάντα του Τζον Λέννον, από το ομώνυμο άλμπουμ που κυκλοφόρησε το 1971, και έγινε αμέσως Νο 1. Ο Λέννον ακολούθησε σόλο καριέρα μετά τη διάλυση του διάσημου μουσικού συγκροτήματος των “Beatles” το 1968. Μαζί με την Γιόκο Όνο συνέχισαν να κυκλοφορούν τραγούδια που γίνονταν επιτυχίες, αλλά και να αγωνίζονται για την ειρήνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο Τζον Λέννον δολοφονήθηκε στη Ν. Υόρκη την 8η Δεκεμβρίου του 1980. Το “Imagine” ψηφίστηκε από το μουσικό κοινό ως ένα από τα καλύτερα τραγούδια της χιλιετίας.



Επικοινωνία, Μεταβολή



Π2, Τ4, Ε4, Ε6, Δ1

- 1) Βρείτε στοιχεία για τις ειρηνιστικές οργανώσεις ανά τον κόσμο.
- 2) Ερευνήστε τη ζωή και την καριέρα του Τζον Λέννον μετά από τη διάλυση του γκρουπ.



Imagine, Lennon John, Ono Yoko, Capitol, 90803, 1990



As tears go by

MICK JAGGER / KEITH RICHARDS / ANDREW LOOG OLDHAM

$\text{♩} = 114$

E F# A B E

It is the eve-ning of the day; I sit and
My rich-es can't buy ev-ery - thing; I want to

F# A B A B

watch the chil-dren play Smil-ing fac-es I can see,
hear the chil-dren sing. All I hear is the sound

1. E C#m A A6 G#m7 F#m7 B B7

but not for me I sit and watch as tears go by.

2. E C#m A Amaj7 A6 G#m7 F#m7 B

of rain fall-ing on the ground. I sit and watch as tears go by.

B7 E F# A B7 E

It is the eve-ning of the day; I sit and

F# A B A B7

watch the chil-dren play. Do-in'things I used to do

E C#m A Amaj7 A6 G#m7 F#m7

they think are new. I sit and watch as tears go

B B7 B F#m7 B7 E

by. Mm





Τραγούδι του γνωστού Βρετανικού ροκ συγκροτήματος, “The Rolling Stones” που αποτελείται από τους Κιθ Ρίτσαρντς, Μικ Τζάγκερ, Τσαρλς Γουάτς και Ρόνι Γουντ. Κυκλοφόρησε στο άλμπουμ τους “December’s children” το 1965. Η μουσική τους ήταν έντονα επηρεασμένη από το ρεύμα της “ρύθμ εν μπλουζ” (Rhythm ‘n’ Blues) και θεωρήθηκαν “τα κακά παιδιά” της βρετανικής μουσικής σκηνής. Τα λόγια του τραγουδιού που παρατίθεται εδώ περιγράφουν ήρεμες σκηνές το δειλινό.



Ομοιότητα - Διαφορά, Διάσταση (Χώρος - Χρόνος)



E4, E5, E6, Δ1, Δ2, Δ3, Π3, Π4

1) Ερευνήστε το έργο των Rolling Stones και ακούστε όποια από τα τραγούδια τους θεωρήσετε τα πιο σημαντικά.

2) Κάντε μια έρευνα για τα νεότερα ρεύματα της διεθνούς ροκ σκηνής όπως Πανκ (Punk), Χέβυ μέταλ (Heavy metal), Νιού γουέιβ (New wave), Γκραντς (Grunts) κ.ά.



Hot Rocks 1964-1971, The Rolling Stones, Abkco, 6667, 1990



Another brick in the wall (part II) ROGER WATERS

$\text{♩} = 104$ **A**

Dm We don't need no_ e-du ca- tion_ *Dm* We don't need no_

Dm thoughtcon tro_ *Dm* No darksar- ca- sm_ in the class-room

Dm Tea-cherleave them kids a lone **B** *G*

G Hey! Tea-cher! Leave them kids a-lone *Dm*

F All in all_ it's just a - no-ther brick in the wall *C* *Dm*

Dm All in all_you'rejust a - no-ther brickin the wall. *C* *F* *C* *Dm* *NC*



**



Πρόκειται για ένα τραγούδι του ροκ συγκροτήματος “Pink Floyd”. Περιλαμβάνεται στη συλλογή “The Wall” που κυκλοφόρησε το 1979. Η ομώνυμη ταινία θεωρήθηκε πρωτοποριακή για την εποχή της αλλά και αυστηρά ακατάλληλη. Τα λόγια του τραγουδιού λένε: “Δεν έχουμε ανάγκη από την εκπαίδευσή σας, δεν έχουμε ανάγκη να ελέγχετε τη σκέψη μας, ούτε το σαρκασμό μέσα στην τάξη τον έχουμε ανάγκη. Δάσκαλοι! Αφήστε ήσυχα τα παιδιά, δεν είστε παρά άλλο ένα τούβλο στον τοίχο που μας χωρίζει”.



Μεταβολή, Σύστημα



T5, T4, T2, Π2, E3, E4, E1

Ερευνήστε το έργο των “Pink Floyd” ακούστε μέσα στην τάξη και άλλα έργα τους π.χ. το “Wish you where here”, το “The dark side of the moon” κ.λπ.



Pink Floyd - The Wall, Pink Floyd, Harvest - EMI Records, 7460368, 1979



Walking on the moon STING

♩=160

A Dm7 Dm7 Dm7 Dm7 B \flat B \flat C C

Gi-ant steps are what you take walk-ing on the moon...

Dm7 Dm7 Dm7 Dm7 B \flat B \flat C C

I hope my legs don't break, walk-ing on the moon...

Dm7 Dm7 Dm7 Dm7 B \flat B \flat C C

We could walk for e - ver, walk-ing on the moon...

Dm7 Dm7 Dm7 Dm7 B \flat B \flat C C Dm7

We could be to - ge - ther, walk-ing on, walk-ing on the moon.

1. Dm7 2. Dm7 **B** B \flat B \flat F F C C

Some may say, I'm wish - ing my
way, and if it's a
say, to-mor-row's a -

Gm Gm B \flat B \flat x3 F F C C

days a - way No
price I pay Some
no - ther day You stay

Da Capo

Walking back from your house.
Walking on the moon.
Walking back from your house.
Walking on the moon.
Feet that hardly touch the ground.
Walking on the moon.
My feet don't hardly make no sound,
walking on, walking on the moon.



**



Τραγούδι του βρετανικού συγκροτήματος “Police” που μιλά για την πραγματοποίηση των ονείρων μας με οποιοδήποτε κόστος. Περιλαμβάνεται στο άλμπουμ “Reggatta de Blanc” που κυκλοφόρησε το 1979. Ο τίτλος του άλμπουμ αναφέρεται στο γεγονός ότι οι μουσικοί του συγκροτήματος ήταν ξανθοί και έπαιζαν λευκή ρέγκε μουσική.



Αλληλεπίδραση, Διάσταση (Χώρος - Χρόνος)



E3, E4, E6, E7, Δ1, Δ2, Δ3, Π3, Π4, T2

- 1) Το τραγούδι είναι σε σιλ ρέγκε. Σημειώστε σε ποιους χρόνους του μέτρου παίζονται οι συγχρονδίες. Συνοδέψτε με ρυθμικά κρουστά παίζοντας μόνο στους χρόνους αυτούς.
- 2) Ένα άλλο στοιχείο του μουσικού αυτού σιλ είναι το επαναλαμβανόμενο μελωδικό μοτίβο στο μπάσο που ονομάζεται ριφ (riff): παίζτε το ή τραγουδήστε το.
- 3) Ακούστε ρέγκε μουσική από τον Μπομπ Μάρλεϋ και άλλους καλλιτέχνες τζαμαϊκανής καταγωγής και συγκρίνετέ την με τη ρέγκε των “Police”.



The Very Best of Sting and the Police, Sting, Police, A&M Records, 540834, 1997

Λόγια δυτική μουσική



Η δυτική και κεντρική Ευρώπη καλλιέργησε παράλληλα με τον παραδοσιακό και ένα λόγιο μουσικό πολιτισμό του οποίου κύρια χαρακτηριστικά ήταν η επώνυμη δημιουργία, η μουσική σημειογραφία (πεντάγραμμο), η ανάπτυξη μουσικής θεωρίας, η ανάπτυξη της πολυφωνίας και της τονικότητας. Η μουσική αυτή ονομάστηκε κλασική, με την έννοια της διαχρονικότητας, ή σοβαρή, σε αντιπαράθεση με την ελαφρά. Πιο δόκιμος, όμως, όρος θεωρείται το “λόγια μουσική”, σε αντιστοιχία προς τη λόγια ποίηση, που υπονοεί ότι η μουσική αυτή έχει συμπυκνωμένες καλλιτεχνικές πληροφορίες και λειτουργεί όχι μόνο για διασκέδαση όσο για συγκέντρωση, καλλιέργεια και ψυχαγωγία, δηλαδή αγωγή της ψυχής. Για να την απολαύσει κανείς, όπως και όλες τις λόγιες μουσικές, χρειάζεται να την ακούσει πιο προσεκτικά. Η μουσική αυτή από τα μέσα του 19ου αιώνα και μετά συνήθως παίζεται σε ειδικούς χώρους συναυλιών.

Η λόγια Δυτική μουσική πηγάζει από την αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή μουσική, τα πρωτοχριστιανικά μέλη, καθώς επίσης και από τις ντόπιες μουσικές παραδόσεις. Βασική επίδραση στην ανάπτυξη του δυτικού μουσικού πολιτισμού είχαν τόσο η εκκλησία, όσο και οι αριστοκρατικές αυλές που μετά τη διάλυση της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας άρχισαν να αναπτύσσονται σε όλες τις περιοχές. Μπορούμε να διακρίνουμε έξι βασικές περιόδους του δυτικοευρωπαϊκού μουσικού πολιτισμού, που έχουν ως κύρια χαρακτηριστικά τα παρακάτω:

- 1) Μεσαίωνας (έως το 1400):** στην εκκλησιαστική μουσική κύριο χαρακτηριστικό είναι η μονοφωνική μελωδία που βασίζεται στο σύστημα των τρόπων (modi) με μελωδικά στολίσια, ενώ στην κοσμική μουσική οι χορευτικοί ρυθμοί και τα επικά ή ερωτικά τραγούδια (τροβαδούροι - τρουβέροι).
- 2) Αναγέννηση (1400 - 1600):** περίοδος ανάπτυξης της φωνητικής τροπικής αντιστικτικής πολυφωνίας.
- 3) Μπαρόκ (1600 - 1750):** σταδιακή εγκατάλειψη των τρόπων, περίοδος μετάβασης στην τονικότητα και στην ομοφωνία.
- 4) Κλασικισμός (1750 - αρχές του 19ου αιώνα):** καθιέρωση της τονικότητας. Περίοδος ανάπτυξης της συμφωνικής μουσικής και των κλασικών μουσικών μορφών (της σονάτας, της συμφωνίας κ.ο.κ.).
- 5) Ρομαντισμός (αρχές του 19ου αιώνα - αρχές 20ου αιώνα):** διεύρυνση των ορίων της κλασικής φόρμας και της τονικότητας, σταδιακή εισαγωγή της χρωματικότητας, Η εποχή χαρακτηρίζεται επίσης από μεγάλη εκφραστικότητα και ελευθερία.
- 6) 20ος αιώνας:** περίοδος έντονων μουσικών αναζητήσεων καθώς και εμφάνισης μιας τεράστιας ποικιλίας διαφορετικών μουσικών ρευμάτων, κινημάτων και συνθετικών τεχνικών όπως ο ιμπρεσιονισμός, η ατονικότητα, ο δωδεκαφθογγισμός, ο σειραϊσμός, ο μινιμαλισμός, η νέα απλότητα, ο μεταμοντερνισμός κ.ά.

(Δες και επεξηγήσεις στο Ευρετήριο μουσικών όρων και εννοιών).

Σήμερα, η μουσική αυτή είναι διεθνοποιημένη: παίζεται, καλλιεργείται και διδάσκεται σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες.



Summer is icumen in – – Ήρθε το καλοκαιράκι

ΑΝΩΝΥΜΟΥ

♩=175 **A**

Sum - mer is a co - ming in, loud - ly sing cuck - oo,
Ήρ - θε το κα - λο - και - ρά - κι, ψάλ - λουν τα που - λιά.

B

Gro-weth seed and blo-weth mead, and spring-eth wood a - new; Sing cuck - oo.
Και φυ - σά - ει τ'α - ε - ρά - κι, βγαί - νουν τα σπαρ - τά. Τρα - λα - λα.

Sing cuck - oo now_ sing cuck - oo.
Τρα - λα - λα λα Τρα - λα λα.





Εξάφωνος κανόνας που γράφτηκε το β' μισό του 13ου αιώνα και είναι το παλαιότερο κομμάτι κοσμικής μουσικής που έχει βρεθεί. Το πρωτότυπο κείμενό του είναι στα λατινικά. Για να είναι εφικτή η ανάγνωσή του, παραθέτουμε μια εκδοχή σε παλιά αγγλικά. Ο κανόνας είναι εξάφωνος και γι' αυτό πρωτοποριακός για την εποχή του. Πρόκειται για ένα πολυφωνικό κομμάτι με έξι φωνές, την εποχή που πολυφωνικές συνθέσεις με δυο ή τρεις φωνές θεωρούνταν ήδη πολύ προοδευτικές. Οι τέσσερις πρώτες φωνές μπαίνουν ανά δυο μέτρα ενώ η πέμπτη και η έκτη λειτουργούν ως βάσιμο και μπορούν να μπουν κατευθείαν.



Σύστημα, Διάσταση (Χώρος - Χρόνος)



E2, E4, P4, P3, E5, E6

Συνοδέψτε με ισοκράτη ντο και σολ ενόργανα ή φωνητικά.



Summer is icumen in - Chants médiévaux anglais, The Hilliard Ensemble, Harmonia Mundi, 901154, 1992
One hundred songs of England, Edited by Granville Bantock, Oliver Ditson Company, Boston



Viva la musica

MICHAEL PRAETORIUS

♩ = 130

Vi - va, vi - va la mu - si - ca, vi - va, vi - va la mu - si - ca, vi - va la mu - si - ca.



**



Τρίφωνος κανόνας που μάλλον αποτελεί μέρος κάποιου μεγαλύτερου έργου του συνθέτη. Ο Πραιτόριους άφησε ευρύ έργο αποτελούμενο από λειτουργίες, μοτέτα, κοράλ κ.ά. Αξιόλογη, ωστόσο, είναι και η προσφορά του ως θεωρητικού της μουσικής. Το τρίτομο βιβλίο του, “Syntagma Musicum”, περιέχει πλήθος πληροφοριών για τη μουσική και τα όργανα του 17ου αιώνα. Τα λόγια σημαίνουν: ζήτω η μουσική!



Ε1, Ε3, Ε6, Ε7, Π4, Τ2

Αλληλεπίδραση, Άτομο - Σύνολο, Πολιτισμός



1) Αφού τραγουδήσετε τον κανόνα μείνετε σε κορώνα στην τελευταία συγχορδία και ακούστε την προσεχτικά. Συζητήστε για τις νότες από τις οποίες αποτελείται και γενικότερα για την κατασκευή συγχορδιών (εδώ μείζονα).

2) Τραγουδήστε διάφορες τρίφωνες συγχορδίες ως άσκηση, αφού χωριστείτε σε τρεις ομάδες.



Jubilate Deo WOLFGANG AMADEUS MOZART

$\text{♩} = 90$ **A**

① ② ③ ④

Ju - bi - la - te, ju - bi - la - te, ju - bi - la - te De - o

B

Ju - bi - la - te De - o, ju - bi - la - te De - o.



**



Πρόκειται για τρίφωνο κανόνα του Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ. Τα λόγια του που είναι γραμμένα στα λατινικά και σημαίνουν “Δοξάστε το Θεό”, προφέρονται “γιουμπιλάτε ντέο”. Ο Μότσαρτ υπήρξε ένας από τους αντιπροσωπευτικότερους συνθέτες της κλασικής περιόδου. Άφησε έργο ευρύ και πολυποίκιλο. Στις συνθέσεις του περιλαμβάνονται σαράντα μία συμφωνίες, κουαρτέτα εγχόρδων, σονάτες για πιάνο, όπερες κ.ά.



Πολιτισμός



E1, E2, E4, E5, E6, Π4

Τραγουδήστε, ως προθέρμανση, το μοτίβο των δύο πρώτων μέτρων και τη σκάλα που ξεκινά στο πέμπτο μέτρο.



Voiceworks 2, Peter Hunt, Oxford



An die Freude - Ωδή στη χαρά

LUDWIG VAN BEETHOVEN / FRIEDERICH VON SCHILLER

$\text{♩} = 130$ **A**

Freu - de, schö - ner Göt - ter - fun - ken, Toch - ter aus E - ly - si - um,
 Κό - ρη των θε - ών ω - ραί - α, κό - ρη απ' τα Η - λύ - σι - α,

A'

wir be - tre - ten feu - er - trun - ken, Himm - li - sche dein Hei - lig - tum! Dei - ne Zau - ber
 τις φτε ρού - γες σου α - πλώ - νεις και νι - κός τη σκο - τει - νιά. Ό - λοι γί - νο -

B

bin - den wie - der, was die Mo - de streng ge - teilt; al -
 νται α - δέλ - φια και μοι - ρά - ζο - νται τη γη, ά -

A''

- le Men - schen wer - den Brü - der, wo dein sanf - ter Flü - gel weit.
 - για μά - για τους τυ - λί - γεις και αρ - χί - ζει η γιορ - τή.

Των ανθρώπων τις μυριάδες με χαράς κρασί μεθάς
 και ευφραίνεις την ψυχή τους, στους εφτά ουρανούς τους πας.
 Κι η αγάπη που ανθίζει τους ανοίγει τα φτερά
 και με μια φωνή υμνούνε πάντα εσένα, τη Χαρά.



**



Απόσπασμα από την Ενάτη Συμφωνία του συνθέτη, σε ποίηση Φρίντριχ φον Σίλερ. Ο Μπετόβεν με τις συνεχείς του αναζητήσεις στο θέμα της μορφής δημιουργεί μια συμφωνία την οποία διευρύνει προς την κατεύθυνση του ορατορίου, με τη χρήση μελοποιημένης ποίησης, σολίστ και χορωδίας. Η Ενάτη Συμφωνία - και ιδιαίτερα η “Ωδή στη χαρά” - αποτελεί ένα από τα γνωστότερα και σπουδαιότερα έργα της δυτικής λόγιας μουσικής. Ο Μπετόβεν συνέθεσε ολόκληρο το έργο όταν είχε πλέον χάσει εντελώς την ακοή του. Η πρεμιέρα δόθηκε στη Βιέννη το 1824. Από το 1986 η “Ωδή στη χαρά” χρησιμοποιείται ως ο ύμνος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.



Επικοινωνία, Πολιτισμός



E3, E4, Δ5, Π4, Π2, E6, Δ1,

Προσθέστε μια συνοδεία για τύμπανο ή και κύμβαλα για να δώσετε τόνο εμβατηρίου στον ύμνο.



Beethoven, 9 Symphonien, Beethoven Ludwig van, Berry Walter - Janowitz Gundula et al., Berliner Philharmoniker, conductor: Karajan Herbert von, Deutsche Grammophon, 429036, 1990
 Ferenc List, Transcriptions IV, Symphonies de Beethoven Nos 8 - 9, Editio Musica, Budapest



Toreador

GEORGE BIZET / HENRI MEILHAC & LUDOVIC HALEVY

♩=130

A E^b E^b E^b E^b E^b E^b E^b E^b A^b/B^b B^{b7} E^b E^b/D

f To - ré - a - dor, en gar - de! To - ré - a dor!

B Cm⁷ F⁷ B^b B^b Fm Fm Cm Cm Gm D⁷

To - ré - a dor! *p* Et son-ge bien, oui, songe en com-bat tant qu'un oeil noir te re-

G Fm^{7(b5)} Fm^{7(b5)} E^b/B^b E^b A^b

gar - de et que l'a - mour t'at - tend, To - ré - a - dor

E^b B^{b7} E^b

l'a - mour, l'a - mour t'at - tend!





Το κομμάτι προέρχεται από την τετράπρακτη όπερα “Κάρμεν” που παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στο Παρίσι το 1875. Το λιμπρέτο είναι βασισμένο στην ομώνυμη νουβέλα του Προσπέρ Μεριμέ. Η υπόθεση της όπερας, που εκτυλίσσεται στη Σεβίλλη το 1800, είναι ο απελπισμένος έρωτας του Δον Χοσέ για την όμορφη τσιγγάνα, Κάρμεν, με την άστατη καρδιά. Μετά από πολλές περιπέτειες η Κάρμεν υπόσχεται στον ταυρομάχο Εσκαμίλο πως, αν νικήσει στην ταυρομαχία, θα ‘χει την αγάπη της. Ο ταυρομάχος φεύγει και εμφανίζεται ο Δον Χοσέ που βλέποντας πως έχασε την αγάπη της Κάρμεν τη μαχαιρώνει. Η κοπέλα ξεψυχάει την ώρα που ο Εσκαμίλο επιστρέφει νικητής.

Η άρια που παρατίθεται εδώ τραγουδιέται από τον ταυρομάχο Εσκαμίλο στην β΄ πράξη. Τα λόγια λένε: ταυρομάχε θυμήσου καθώς μάχεσαι, ότι ένα μαύρο μάτι σε κοιτά και ότι η αγάπη σε περιμένει.



Αλληλεπίδραση, Άτομο - Σύνολο



Π2, Π4, Τ2, Τ3, Τ5, Ε3, Ε4, Ε6, Ε7, Δ1, Δ3

1) Στην όπερα αυτή ο Μπιζέ, αν και Γάλλος, κατόρθωσε να ενσωματώσει στοιχεία από την παραδοσιακή μουσική της Ισπανίας με εξαιρετική επιτυχία. Ακούστε ισπανική παραδοσιακή μουσική, όπως φλαμένκο και πασοντόμπλε, και προσπαθήστε να εντοπίσετε τις επιρροές του συνθέτη.

2) Ερευνήστε το έργο του σημαντικού ισπανού ζωγράφου Πάμπλο Πικάσο, ο οποίος ασχολήθηκε πολύ με το θέμα της ταυρομαχίας. Εντοπίστε, από τα έργα του που απεικονίζουν ταυρομαχίες, αυτά που σας αρέσουν περισσότερο και χρησιμοποιήστε τα για να εικονογραφήσετε την άρια του Μπιζέ.



Bizet - Carmen, Bizet George, Baltsa Agnes - Carreras José - Ricciarelli Katia et al., Berliner Philharmoniker, conductor: Karajan Herbert von, Deutsche Grammophon, 413322-2, 1983
Georges Bizet, *Carmen, Oper in drei akten, Klavierauszug*, Alkor - Edition Kassel



L' omnibus automobile

ERIK SATIE / VINCENT HYSPIA

$\text{♩} = 60$ ♩

A

Fine Il é-tait en-vi-ron neufheu-res tre-nte cinq

p

A'

Ladoucenu-it ve-nait de tom-ber av ecgrâ-ce et le pe-tit jeu d'eau pleu-rait sur le bas sin,

A''

Lors-que je vis, pas-ser au mi-lieu de la pla-ce Un o-mni-bus au-to-

mo-bile en-ten-dez vous, av-ec de grands yeux vertset rou-ges de hi-bou.



L'omnibus etait vide et l' ecriteau "Complet"
 detachait sur fond bleu ses sept lettres de flame.
 Je suivis au gallop le monster qui passait
 en écrasant avec des airs d'hippopotame
 des femmes, des enfants, des chiens et des sergots,
 des deputes et des tas d' autres animaux.

Enfin, il s' arreta place de l' Opera
 et je vis qu' il etait chargé des sacs de platre.
 Ces sacs, me dit le conducteur, ces sacs sont là
 pour remplacer le voyageur acariatre.
 Nous faisons des essais depuis plus de vingt mois
 et ces sacs sont pour nous autant de gens de poids.





Πρόκειται για ένα τραγούδι του Ερίκ Σατί που ήταν σύμβολο αντικομφορμισμού ως το τέλος της ζωής του. Ήταν άνθρωπος με ανατρεπτικό χιούμορ, μια ποιότητα που περνούσε και στη μουσική του. Συνέθεσε κυρίως έργα για πιάνο αλλά και μπαλέτα κ.ά.

Το τραγούδι που παρατίθεται εδώ γράφτηκε το 1905 για τις ανάγκες του τραγουδιστικού ρεπερτορίου ενός παρισινού καμπαρέ, όταν ο Σατί εργαζόταν εκεί ως πιανίστας. Το κείμενό του αποτελεί ένα σχόλιο, με χιουμοριστική και σουρεαλιστική διάθεση, σχετική με τον φόβο των κατοίκων του Παρισιού να χρησιμοποιήσουν τα πρώτα λεωφορεία, καθώς και για τις προσπάθειες των αρχών να τα καθιερώσουν ως μέσα μαζικής μεταφοράς.



Μεταβολή, Πολιτισμός, Σύστημα



E3, E4, E5, E6, Δ1, Π4

1) Ερευνήστε τη βιογραφία του Ερίκ Σατί και εντοπίστε κάποια από τα γεγονότα που δείχνουν τον αντικομφορμισμό και το χιούμορ που τον διέκριναν. Ακούστε και άλλα έργα του.

2) Ακούστε τραγούδια που προέρχονται από το γαλλικό καμπαρέ των πρώτων δεκαετιών του 20ου αιώνα. Βρείτε στοιχεία για τη μορφή αυτή μουσικού θεάτρου.



Melodies et chansons, Satie Erik, Laplante Bruno - Durand Marc, Calliope, 6885, 2000
 Erik Satie, *L' omnibus automobile, Piano et chant*, Editions Salabert, Paris



Νέο Ουγγρικό Παραδοσιακό Τραγούδι

BELA BARTOK

$\text{♩} = 120$

A

Er-dó, er - dó de ma - gos a te - te - je,
Oh, how high green for - est, spread your high - est tree?

mp

B

Jaj de ré - gen le - hul - lott a le - ve - le, Jaj de ré - gen le - hul - lott a
How long since its la - test leaf fell si - lent - ly? How long since its la - test leaf fell

A

le - ve le, Ár - va ma - dár pár - ját ke - re - si ben - ne.
si - lent - ly? Now a lone bird seeks her mate so mourn - ful - ly.



A

Bu - za kő - ze száll a da - los
High a - bove the corn a lark now

B

pa - csir - ta, Mert o - da - fönt a sze - me - it
earth-ward flies. Sad her heart for lorn a - midst the

B'

ki - sir - ta; Bu - za - vi - rág, bu - za - ka - lász ár - nyá - ban.
emp - ty skies. Shel - tered, hid - den un - dershade of leaf and flower,



A

Rá-gon-dolt a ré-gi-el-só pár-já-ra.
Still she mourns the mate who left her lone-ly here.





Ουγγρικό λαϊκό τραγούδι που περιλαμβάνεται στο πιανιστικό έργο “Μικρόκοσμος”. Ο Μπάρτοκ, συνθέτης με έργο ευρύ και πολυποίκιλο, τελείωσε τη σύνθεση του Μικρόκοσμου το 1939. Ενσωμάτωσε μέσα σ’ αυτόν τόσο παραδοσιακά τραγούδια από την Ουγγαρία, όσο και ασύμμετρους ρυθμούς π.χ. 7/8, 9/8, 5/4 κ.λπ. και μελωδίες που κατέγραψε κατά τη διάρκεια των επιτόπιων ερευνών που πραγματοποίησε στα Βαλκάνια, στην Τουρκία αλλά και σε άλλες χώρες.

Το έργο αποτελεί μέθοδο εκμάθησης πιάνου και απευθύνεται στα παιδιά. Η σημασία και η πολυμορφία του μουσικού του έργου, τοποθετεί τον Μπάρτοκ ανάμεσα στους σημαντικότερους συνθέτες του 20ου αιώνα. Έγραψε συμφωνικά έργα όπως η “Μουσική για έγχορδα, κρουστά και τσελέστα”, μουσική για μικρά σύνολα όπως τα “Κουαρτέτα εγχόρδων”, όπερες όπως “Ο πύργος του Κουανοπέγωνα” κ.ά. Το κείμενο του τραγουδιού περιγράφει τη θλίψη ενός πουλιού που μοναχό ψάχνει να βρει το χαμένο του ταίρι.



Επικοινωνία



E4, E3, E6, Δ1, Π4

1) Το τραγούδι που παρατίθεται εδώ είναι πεντατονικό και προέρχεται από την ουγγρική λαϊκή παράδοση. Σημειώστε τις νότες πάνω στην παρτιτούρα και φτιάξτε την κλίμακα. Ακούστε την προσεκτικά και παρατηρήστε το ιδιαίτερο χρώμα της.

2) Ακούστε πάλι το τραγούδι από τον “Μικρόκοσμο” και συζητήστε για το ύφος που του έχει προσδώσει η επεξεργασία του συνθέτη.

3) Φτιάξτε μια απλή πεντατονική μελωδία και προσπαθήστε να την εναρμονίσετε δανειζόμενοι συγχορδίες από την παρτιτούρα του Μπάρτοκ. Σχολιάστε το αποτέλεσμα.

4) Ακούστε κι άλλα έργα του συνθέτη.



Microkosmos, Bartok Béla, Helffer Claude, Harmonia Mundi, 190968.69, 1991

Béla Bartok, *Microkosmos V 127*, Boosey and Hawkes, London, Paris



Ce qu'il a, le chat IGOR STRAVINSKY

$\text{♩} = 66$

A

Ce qu'il a, le chat, c'est un beau ber - ceau qu'il a;

mf sempre

B

mon en - fant à moi en a un bien plus beau que ça

meno, f

Ce qu'il a, le chat,
c'est un coussin blanc qu'il a;
Mon enfant à moi en a
un bien plus blanc que ca.

Ce qu'il a, le chat,
c'est un tout fin drap qu'il a;
Mon enfant à moi en a
un bien plus fin que ca.

Ce qu'il a, le chat,
c'est un chaud bonnet qu'il a;
Mon enfant à moi en a
un bien plus chaud que ca.



**



Πρόκειται για ένα τραγούδι από την σουίτα τραγουδιών “Τα νιαουρίσματα της γάτας”, που γράφτηκε το 1916 πάνω σε ρώσικη λαϊκή ποίηση. Είναι έργο για φωνή και τρία κλαρινέτα που ο ίδιος ο συνθέτης όρισε ως σουίτα τραγουδιών. Ο Στραβίνσκι, συνθέτης με μεγάλη συμβολή στη διαμόρφωση της λόγιας μουσικής του 20ου αιώνα, άφησε έργο πολύπλευρο και πρωτοποριακό για την εποχή του. Τα λόγια λένε: “Η γάτα έχει μια όμορφη κούνια. Το μωρό μου έχει μια ωραιότερη. Η γάτα έχει ένα λευκό μαξιλάρι. Το μωρό μου έχει ένα λευκότερο. Η γάτα έχει ένα όμορφο σεντόνι. Το μωρό μου έχει ένα ομορφότερο. Η γάτα έχει ένα ζεστό καπέλο. Το μωρό μου έχει ένα ζεστότερο”.



Ομοιότητα - Διαφορά, Πολιτισμός



E3, E4, E6, Δ1, Δ4, T2, Π4

1) Κάντε ένα παιχνίδι γλιστρώντας με τη φωνή προς τα πάνω όπως στο τέλος του τραγουδιού, ξεκινώντας κάθε φορά και από μία νότα πιο ψηλά στη χρωματική κλίμακα.

2) Προσέξτε την αλλαγή στο μέτρο.



Stravinsky - *Miniatures*, Stravinsky Igor, The Schirmer Ensemble, conductor: Kelly Bret, Naxos, 8.554367, 1997

Igor Stravinsky, *Les berceuses du chat, Suite de chants*, Chester Music, London



Alabama song

KURT WEILL / BERTOLT BRECHT

$\text{♩} = 69$

A

Oh show us the way to the next whis-ky bar.

B

Oh don't ask why, oh don't ask why. For we must find the next

B'

whis-key bar, for if we don't find the next whi-sky bar. tell you we must

die! I tell you we must die! I tell you, I tell you



Γ

tell you we must die! Oh Moon _____ of A - la-

ba - ma we now _____ must say good bye

We've lost _____ our good old mam - ma

Γ'

and must have whi - sky oh youknow why. Oh Moon _____



of A - la - ba - - ma we now must say good
 bye..... We've lost our good old mam -
 ma and must have whi - sky oh you know why.

pp





Το τραγούδι περιλαμβάνεται στο έργο “Ανοδος και πτώση της πολιτείας του Μαχαγκόνυ” που πρωτοπαρουσιάστηκε το 1930. Οι Κουρτ Βάιλ και Μπέρτολντ Μπρεχτ δημιούργησαν μια μορφή μουσικού θεάτρου που συνδύαζε στοιχεία καμπαρέ, με επιδράσεις από τη τζαζ, τη λαϊκή, αλλά και τη λόγια δυτική μουσική με έμφαση στην όπερα. Οι δυο δημιουργοί διέθεταν βαθιά κοινωνική συνείδηση και άσκησαν μέσα από τα έργα τους έντονη πολιτική και κοινωνική κριτική.

Η ιστορία την οποία αφηγείται το έργο είναι συμβολική: περιγράφει τρεις φυγάδες του νόμου που ιδρύουν την πολιτεία Μαχαγκόνυ όπου κανείς δεν δουλεύει. Το τραγούδι, η πρώτη στροφή του οποίου παρατίθεται εδώ, τραγουδιέται από την ηρωίδα Τζέην. Τα λόγια του λένε: “Δείξε μας το δρόμο για το κοντινότερο μπαρ με ούισκι. Σου λέω πρέπει να πεθάνουμε! Ω φεγγάρι της Αλαμπάμα, ήρθε η ώρα να πούμε αντίο. Χάσαμε τη μητέρα μας και πρέπει να πιούμε ούισκι. Ξέρεις καλά γιατί”.



Αλληλεπίδραση, Μεταβολή



Π5, Π4, Π3, Π2, Τ2, Ε3, Ε4, Ε6, Ε7, Δ1, Τ4

1) Διαβάστε το έργο “Ανοδος και πτώση της πολιτείας του Μαχαγκόνυ”. Επιλέξτε ένα απόσπασμα, μοιραστείτε τους ρόλους και προσπαθήστε να το αποδώσετε θεατρικά.

2) Ακούστε αποσπάσματα και από άλλα έργα των Μπρεχτ - Βάιλ όπως “Η όπερα της πεντάρας” κ.ά.



Ute Lemper sings Kurt Weill, Weill Kurt, Lemper Ute - Meyer Wolfgang et al., Decca, 425204, 1990
 Kurt Weill, *Aufstieg und fall der Stadt Mahagonny*, Oper in drei Acten, Universal Edition, New York



Mesostics re Merce Cunningham

JOHN CAGE

mir
 ex
 Rath
 est
 L
 s

mirror
 ex
 Rath
 escribroy
 ies

i
 mir
 the
 pre
 crown
 we
 ple
 C
 n
 We

de
 N
 G
 s
 d
 c
 t
 o
 r
 One
 m
 n
 p
 l
 e
 i
 s
 e
 h
 y
 s
 i
 c
 s
 t
 e
 a
 m
 C
 n

dence
 siductor
 once
 In
 premise
 on
 gy
 short
 stead
 mucon

mix
 y
 e
 c
 t
 i
 v
 e
 w
 r
 o
 n
 g
 a
 c
 k
 u
 i
 e

mix
 lyjectiveob
 wrong
 ack
 Suite

com
 w
 e
 m
 s
 i
 c
 w
 e
 i
 t

com
 well
 muer
 othsic
 weight





Απόσπασμα από το έργο “62 Mesostics re Merce Cunningham” για φωνή με μικρόφωνο. Ο Κέιτζ συνθέτης με ανήσυχο πνεύμα οδηγείται σε πειραματικούς μουσικούς δρόμους. Ήταν πρωτοπόρος της μουσικής του τυχαίου αλλά δοκιμάστηκε και σε άλλες μουσικές τάσεις του 20ου αιώνα όπως η ηλεκτροακουστική μουσική κ.ά.

Το έργο που παρατίθεται εδώ βασίζεται σε κείμενα που κατασκεύασε από λέξεις επιλεγμένες με την τεχνική Άι Τσινγκ*. Οι λέξεις αυτές προέρχονταν από το βιβλίο του Μερς Κάννινγκαμ “Αλλαγές” και από άλλα τριανταδύο που ο ίδιος επέλεξε από τη βιβλιοθήκη του.

Στην έκδοση των μεζόστικς ο συνθέτης δίνει τις εξής εκτελεστικές οδηγίες: “Για την κάθε παράσταση πρέπει να επιλεγούν τουλάχιστον πέντε ξεχωριστά μεζόστικς και ο λιγότερος χρόνος για το καθένα μαζί με την παύση που το ακολουθεί μπορεί να είναι ένα έως ενάμιση λεπτό της ώρας. Το τέμπο είναι ελεύθερο, όμως κάθε μεζόστικ πρέπει να ακούγεται ενιαίο σαν μια κραυγή ή φωνή, χωρίς να έχει ενδιάμεσα άλλες παύσεις από αυτές που είναι αναγκαίες για την αναπνοή. Προσπαθήστε να βρείτε διάφορους τρόπους εκφοράς του λόγου, δίνοντας σημασία σε κάθε γράμμα χωρίς όμως να το ξεχωρίζετε από τα προηγούμενα ή τα επόμενα”.

* **Άι Τσινγκ**: πρόκειται για το κινέζικο “Βιβλίο των χρησμών” που βασίζεται στην έννοια του τυχαίου.



Μεταβολή, Σύστημα, Διάσταση (Χώρος - Χρόνος)



T4, Π4, Π3, Δ2, Δ3, Δ4, Δ1, E7, E6, T5

1) Εκτελέστε ακολουθώντας τις οδηγίες του συνθέτη. Πειραματιστείτε με χρήση μικροφώνων, αν έχετε.

2) Φτιάξτε τα δικά σας μεζόστικς στα ελληνικά.

3) Ακούστε και άλλα έργα του Τζον Κέιτζ.



62 Mesostics re Merce Cunningham, Cage John, Emi, 26095, 1992

John Cage, Sixty - two Mesostics, re Merce Cunningham, Heenmar Press inc, C.F. Peters Corporation, Leipzig



Ορέστεια: III Ευμενίδες

(απόσπασμα: μ. 244-295)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΞΕΝΑΚΗΣ/ ΑΙΣΧΥΛΟΣ

♩=100

f

Χορωδία

Οργανική ή φωνητική συνοδεία

(Ευμ.) δέξομαι Παλλάδος ξυνοικίαν, ουδ' ατιμάσω πλέον τάν και Ζεύς ο Παγκρατής Άρης τε φρούριον θεών νέμει,

Χά - ρ μα - τα δ' αν - τι -

(Ευμ.) ρυσιβωμον Ελλάνων άγαλμα δαιμόνων, ατ' εγω κατεύγομαι θεσπίσασα πρεμενώς επισιούτους βίου τύχας ονησίμους γαίας εξαμβρόσαι φαειδρόν αίλιου σέλας.

- δι - δοί - εν ΚΟΙ - νο - φι

p *f* *p*

Κρουστά τρέμολο.....

(Άθηνά) τάδ' εγώ προφρόνως τοίσδε πολίταις πράσσω, μεγάλας και δυσάρεστους δαίμονας αυτού κατανασαμένη πάντα γαρ αίται τα κατ' ανθρώπους έλαγον διέπειν

- λεί

f *flatt.* *ff*

δια -

(Ευμ.) δενδροπήμιον δε μη πνέοι βλάβη - ταν εμάν χάριν λέγω - φλογμούς ομματιστερεις φυτών το μη πεδρόν όρον τόπων,

(Ευμ.) μηδ' ακαρπος αιανής εφερπέτω νόσος, μήλά τ' ευθενούντα Παν ξυν διπλοίσιν εμβρύοις

- νοί - α ΚΑΙ

non flatt. *p* *f*

Κρουστά τρέμολο.....



(Εμμ.) τρέφοι χρόνω τεταγμένω· γόνος δε γας πλουτόχθων ερμαίων δαιμόνων δόσιν τιοι.

στου - γείν μι - ά φρε -

(Αθηνά) τάδε τοι χώρα τμηή προφρόνως επικρανομένων γάνυμαι. στέργω δ' όμματα Πειθούς ότι μοι γλώσσαν και στομ' έπιόπα προς τασδ' αγριώς

(Αθηνά) απαινηγομένος· αλλ' εκράτησε Ζεύς αγοραϊός· νικά δ' αγαθόν έρις ημετέρα δια παντός.

(Αθηνά) τον δ' άπληστον κακόν μήποτ' εν πόλει στήσσω τασδ' επάχομαι βρέμην.

(Αθηνά) μηδέ πίοσα κόνις μέλαν αιμα πολινάν δι' όργαν' πονάς αντιφόνους άτας αρταλίσαι πάλεως.

ρε - τ' εν αι - σι - μι - αι - σι πλού - του.

† : ο φθόγγος ανεβαίνει κατά 1/4 τόνου
‡ : ο φθόγγος ανεβαίνει κατά 3/4 τόνου





Πρόκειται για έργο του Γιάννη Ξενάκη που δημιουργήθηκε με την εξής παράξενη αφορμή: στο Μίτσιγκαν των Η.Π.Α. υπάρχει μια πόλη με το περίεργο για τους αμερικανούς όνομα «Υψηλάντη» που θεωρούσαν ότι ήταν μάλλον ινδιάνικης προέλευσης. Κάποια στιγμή ανακάλυψαν ότι οι πρόγονοί τους ήταν Έλληνες. Έτσι κατασκεύασαν στη θέση του γηπέδου μπείζ - μπωλ ένα θέατρο κατά τα πρότυπα των αρχαίων ελληνικών, στο οποίο άρχισαν να ανεβάζουν αρχαία δράματα σε συνεργασία με τον σκηνοθέτη Αλέξη Σολωμό.

Για την πρεμιέρα του θεάτρου αυτού, το 1965, παρήγγειλαν στον Ξενάκη τη σύνθεση της μουσικής για την Ορέστεια του Αισχύλου. Η δημιουργία του έργου διήρκεσε έως το 1966 και το πρωτότυπο έχει διάρκεια εκατό λεπτά. Είναι για παιδική χορωδία, μικτή χορωδία ενηλίκων και δεκατρείς μουσικούς. Στο απόσπασμα που παρατίθεται η συνοδεία είναι μεταγραμμένη για να εκτελεστεί στην τάξη.



Σύστημα



Π4, Τ5, Τ4, Τ2, Τ3, Ε4, Ε3, Δ1

1) Ακούστε και άλλα έργα του Ξενάκη π.χ. Πιθοπρακτά κ.ά.

2) Κάντε μια έρευνα για τους ευρωπαϊούς πρωτοπόρους συνθέτες του β' μισού του 20ου αιώνα δίνοντας έμφαση στα μουσικά ρεύματα που υπηρέτησαν π.χ. Ηλεκτροακουστική μουσική, Νέα απλότητα κ.ά.



Oresteia - Cassandra, Xenakis Iannis, Anjou Ensemble - Debart Dominique, Naive, 2002

Xenakis Iannis, *Oresteia*, Full score, Boosey & Hawkes, London



Μωρή κοντούλα λειμονιά

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΗΠΕΙΡΟΥ/ ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

♩ = 66 \ =Quasi glissando

The musical score is written in 6/8 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of three systems of music, each with four staves (Soprano, Alto, Tenor, and Bass). The lyrics are in Greek and are written below the notes. The first system includes a tempo marking of ♩ = 66 and a performance instruction '\ =Quasi glissando'. The lyrics for the first system are: 'Μω - ρή - κον - τού μω - ρή κον - τού - λα λεί - μο - νιά - με τα πολ - λά λεί -'. The second system continues with: 'Μω ρή - κον - τού - λα λεί - μο - νιά - με - τα', 'Μω - ρή - κον τού - λα λεί - μο νιά , με τα πολ - λά', and 'Με τα πολ'. The third system continues with: 'μό - λεί - μό νια βυσ - σα νιώ - τισ - σα - με τα πολ - λά λεί - μό - λεί - μό νια', 'με - τα πολ - λά λεί - μό νια με - τα με - τα', 'με τα πολ - λά λεί - μό - νια. με τα πολ - λά με τα πολ - λά', and 'λά λεί - μό - νια - με τα πολ - λά λεί - μό - νια'. The fourth system continues with: 'βυσ - σα - νιώ - τισ - σα - σύ μ'έ - κα - νες - κί'αρ - ρώ - στη - σα', 'πολ - λά λεί - μό - νια - μ'έ - κα - νες κί'αρ - ρώ - στη - σα', 'λεί - μό - νια μ'έ - κα - νες κί'αρ - ρώ - στη - σα', and '- - νια - αρ - ρώ - στη - σα'.



Πότε μικρή μεγάλωσες
κι έγινες για στεφάνι;
Χαμήλωσε τους κλώνους σου
να κόψω ένα λεμόνι,
για να το ζίψω*, να το πιω,
να μου διαβούν οι πόνοι.

Ζίψω: στίψω





Πρόκειται για τραγούδι από την Ήπειρο, γνωστό και στον υπόλοιπο ελλαδικό χώρο. Το τραγούδι είναι ερωτικό και “μυητικό”, αναφέρεται στο μεγάλο της κόρης, στο πέρασμα στην εφηβεία και στην τελετουργία του γάμου. Αποτελεί τυπικό δείγμα ηπειρώτικου μουσικού ύφους. Όταν παίζεται στα πανηγύρια, συνοδεύεται από την ηπειρώτικη μουσική κομπανία που αποτελείται από βιολί, κλαρίνο, λαγούτο και ντέφι. Παρατίθεται σε σύγχρονη μεταγραφή για τετράφωνη χορωδία.



Επικοινωνία, Μεταβολή, Ομοιότητα - Διαφορά



Π4, Π3, Τ1, Ε3, Ε4, Ε7, Ε2, Δ2, Δ4

- 1) Παρατηρήστε την κίνηση των φωνών και το συσχετισμό μεταξύ τους.
- 2) Ακούστε κι άλλα πολυφωνικά ηπειρώτικα τραγούδια και επιχειρήστε να αυτοσχεδιάσετε πολυφωνικά.



Τα καλύτερα δημοτικά, 20 αυθεντικά δημοτικά τραγούδια, διάφοροι καλλιτέχνες, επιμέλεια: Καμβύση Βούλα, Minos - EMI, 724353992026, 2002



Ολυμπιακός Ύμνος

ΣΠΥΡΟΥ ΣΑΜΑΡΑ / ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

$\text{♩} = 130$

Αρ - χαί - ον πνεύ - μα - θά - να - τον, α - γνέ Πα - τέ - ρα του ω
 ραί - ου, του με - γά - λου. και τ'α - λη - θι - νού. Κα - τέ - βα, φα - νε -
 ρώ - σου. κι - ά - στρα - ψε ε - δώ - πέ - ρα στη δό - ξα της δι - κής σου
 γης και τ'ου - ρα - νού. Στο δρό - μο και στο πά - λε - μα
 και στο - λι - θά - ρι στων ευ - γε - νών α - γώ - νων



λάμ - ψε την ορ - μή και με το α - μά - ρα - ντο σε -

φά - νω σε κλω - νά - ρι και σι - δε - ρέ - νιο πλά - σε και ά - ξιο το κορ

μί, και σι - δε - ρέ - νιο πλά - σε κι ά - ξιο το κορ

μί, Κάμ - ποι, βου - νά και θά - λασ σε σεις φέγ - γουν - νε μα -

ζι σου, σαν έ - νας λευ - κο - πόρ - φυ ρος μέ - γας να ό - σ και

τρέ - χει στον να - όν ε - δώ προσ - κυ - νη - τής σου και τρέ - χει

στον να - ό ε δώ προσ - κυ - νη - τής σου. Αρ - χαι - ον πνεύ - μα α



θά - να - τον... Κά - θε λα - ός... κά - θε λα - ός... αρ -

χαι - ον πνεύ - μα - θά - να - τον κά - θε λα - ός...





Το 1894 ο βαρόνος Πιέρ ντε Κουμπερτέν συγκάλεσε στη Σορβόννη ένα διεθνές αθλητικό συνέδριο, με σκοπό να προάγει την ιδέα της αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων. Κατά το τέλος του συνεδρίου και μετά από πρόταση του Δημήτριου Βικέλα, προέδρου της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, αποφασίστηκε να γίνουν οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αθήνα μετά από ένα χρονικό διάστημα δυο ετών. Η οργανωτική επιτροπή, το 1895, ανέθεσε στον ποιητή Κωστή Παλαμά (Πάτρα 1859 - Αθήνα 1943) και το συνθέτη Σπύρο Σαμάρα τη σύνθεση του Ολυμπιακού Ύμνου. Την 25η Μαρτίου 1896, ημέρα έναρξης των Ολυμπιακών αγώνων, και αφού ο Βασιλιάς της Ελλάδος Γεώργιος ο Α΄ κήρυξε την έναρξή τους, ακολούθησε θριαμβευτική η εκτέλεση του Ολυμπιακού ύμνου υπό την διεύθυνση του ίδιου του συνθέτη. Η αποδοχή από τον κόσμο ήταν τόσο ενθουσιώδης ώστε κάτω από συνεχή χειροκροτήματα χρειάστηκε να επαναληφθεί.

Ο Ολυμπιακός ύμνος του Σαμάρα παρέμεινε ο επίσημος ύμνος έως το 1912 οπότε αντικαταστάθηκε από άλλες μουσικές συνθέσεις. Το συμβούλιο της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, όμως, το 1958 στο Τόκιο επενέφερε τον ύμνο των Σπύρου Σαμάρα και Κωστή Παλαμά ως τον επίσημο ύμνο που θα εκτελείται κατά την τελετή έναρξης και υποστολής της σημαίας των Ολυμπιακών Αγώνων.



Πολιτισμός



Ύμνος εις την Ελευθερίαν - Εθνικός Ύμνος - Ολυμπιακός Ύμνος - Εμβατήρια, Μάντζαρως Νικόλαος - Σαμάρας Σπύρος, Σολωμός Διονύσιος - Παλαμάς Κωστής, Αθηναϊκή Φιλαρμονία, Δήμος Αθηναίων Πολιτισμικός Οργανισμός, Sakkaris records
Ολυμπιακός Ύμνος 1896, υπό Σπ. Σαμάρα, Ποίημα Κ. Παλαμά, Έκδοση edition Orpheus, Μουσικός οίκος "Μ. Νικολαΐδης & Σια Ο.Ε."



Ύμνος εις την ελευθερίαν

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΝΤΖΑΡΟΥ / ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Maestoso

f Σε γνω - ρί - ζω α - πό την κό - ψη του σπα

A

θιού την τρο - με ρή - σε γνω - ρί - ζω α - πό την ό - ψη *f* που με

A'

βί - α - με - τράει την γη... Απ' τα κόκ - κα - λαβγαλ - μέ - νη των Ελ - λή - νων τα ιε

B

Γ

Vivo e cresc. >

ρά - και σαν πρώ - τα αν - δρει - ω μέ - νη χαί - ρε ω χαί - ρε ε - λευ - θε - ριά - και σαν

Γ'

πρώ - τα αν - δρειω - μέ - νη χαί - ρε ω χαί - ρε ε - λευ - θε - ριά - και σαν

Γ''

3



πρώ - τα αν - δρειω - μέ - νη χαί - ρε ω χαί - ρε ε - λευ - θε - ριά.

Εκεί μέσα εκατοικούσες
πικραμένη, εντροπαλή,
κι ένα στόμα ακαρτερούσες,
“έλα πάλι”, να σου πει.

Άργειε νά 'λθει εκείνη η μέρα,
κι ήταν όλα σιωπηλά,
γιατί τά 'σκιαζε η φοβέρα,
και τα πλάκωνε η σκλαβιά.





Το Μάιο του 1823 ο ποιητής Διονύσιος Σολωμός (Ζάκυνθος 1798 - Κέρκυρα 1857) γράφει στη Ζάκυνθο τον Ύμνον εις την Ελευθερίαν, ποιητικό έργο που περιελάμβανε εκατόν πενήντα οκτώ στροφές. Το 1828, εγκαταλείπει την πατρίδα του για την Κέρκυρα. Εκεί συναντά και συνδέεται με φιλία με τον Νικόλαο Χαλικιόπουλο - Μάντζαρο. Έτσι ξεκινά η μελοποίηση του Ύμνου εις την Ελευθερίαν, η οποία διήρκεσε από το 1828 έως το 1830 και φαίνεται πως πραγματοποιήθηκε με στενή συνεργασία των δυο ανδρών. Η παρτιτούρα του Μάντζαρου είναι για τετράφωνη ανδρική χορωδία και πιάνο. Οι δυο πρώτες στροφές της μελοποίησης αυτής αποτελούν, με μερικές απλουστεύσεις, τον Εθνικό μας Ύμνο. Αυτό συνέβη, όταν ο Γεώργιος ο Α΄ με την ευκαιρία της ένωσης της Ελλάδας με τα Επάνησα επισκέφθηκε την Κέρκυρα. Εκεί τον υποδέχθηκε η φιλαρμονική παιανίζοντας τον Ύμνο εις την Ελευθερίαν. Εντυπωσιασμένος αποφάσισε στις 28 Ιουνίου του 1865 ότι στο μέλλον το έργο αυτό θα θεωρούνταν “επίσημον εθνικόν άσμα”.

Σημείωση: Η παρτιτούρα του Εθνικού ύμνου που παρατίθεται εδώ είναι το έργο όπως το έγραψε ο Μάντζαρος. Η εκδοχή του έργου που περιλαμβάνει τις μετέπειτα απλουστεύσεις βρίσκεται στο “Μουσικό Ανθολόγιο Δημοτικού”.



Αλληλεπίδραση, Πολιτισμός



Ε6, Ε4, Π1, Π2



Ύμνος εις την Ελευθερίαν - Εθνικός Ύμνος - Ολυμπιακός Ύμνος - Εμβατήρια, Μάντζαρος Νικόλαος - Σαμάρας Σπύρος, Σολωμός Διονύσιος - Παλαμάς Κωστής, Αθηναϊκή Φιλαρμονία, Δήμος Αθηναίων Πολιτισμικός Οργανισμός, Sakkaris records
Ελληνικός Εθνικός Ύμνος, Ποίησης Δ. Σολωμού - Μουσική Ν. Μαντζάρου, Εκδότης Σ. Γαϊτάνος, Πανεπιστημίου 69, Αθήναι



Ευρετήριο μουσικών όρων και εννοιών

αλληλοσυμπληρούμενα μοτίβα (αγγλ. interlocking patterns). Ρυθμικά ή μελωδικά μοτίβα με ανεξάρτητη κίνηση, που πλέκονται δημιουργώντας ενδιαφέρουσα πολυφωνία. Η τεχνική αυτή συναντάται στην παραδοσιακή μουσική αρκετών χωρών και χρησιμοποιήθηκε από συνθέτες του 20ου αιώνα.

αναστροφή συγχορδίας. Μια συγχορδία που ξεκινά από το δεύτερο φθόγγο της (α΄ αναστροφή), από τον τρίτο (β΄ αναστροφή) ή από τον τέταρτο, εφόσον υπάρχει (γ΄ αναστροφή).

αντιστικτική κίνηση. Ταυτόχρονη κίνηση ανεξάρτητων μελωδικών γραμμών.

αξελεράντο (ιταλ. accelerando). Σταδιακή επιτάχυνση.

άρια. Τύπος τραγουδιού της δυτικής μουσικής για σολίστα με συνοδεία οργάνων. Αποτελεί συνήθως αυτοτελές μέρος ενός μεγαλύτερου έργου (όπερας, ορατόριου ή καντάτας).

ατονικότητα. Μουσικό σύστημα που δεν χρησιμοποιεί τονικό κέντρο.

βάσιμο. Η χαμηλότερη φωνή. Ονομάζεται και μπάσο.

βηματική κίνηση. Κίνηση μελωδίας με βήμα, δηλαδή σε διπλανές νότες προς τα πάνω ή προς τα κάτω.

βιόλα. Έγχορδο με δοξάρι, της οικογένειας του βιολιού, λίγο μεγαλύτερο από το βιολί.

βιολί. Πολύ διαδεδομένο έγχορδο με δοξάρι, που χρησιμοποιείται στην δυτική ορχήστρα αλλά και σε παραδοσιακές μουσικές διαφόρων λαών.

βιολοντσέλο ή τσέλο. Μεγάλο έγχορδο με δοξάρι, της οικογένειας του βιολιού.

γκλισάντο (ιταλ. glissando). Γλίστρημα του ήχου με ανιούσα ή κατιούσα φορά.

γκόσπελ μουσική (αγγλ. gospel = ευαγγέλιο). Τραγούδια με χριστιανικό περιεχόμενο, πάνω σε μελωδίες και ρυθμούς της πρώιμης μπλουζ και τζαζ μουσικής. Η μουσική γκόσπελ τραγουδιέται κυρίως από αφροαμερικανούς.

Γκραντς (αγγλ. Grunge). Είδος νεανικής κουλτούρας. Η μουσική του έκφραση αποτελεί μια από τις εξελίξεις του Ροκ και ο ήχος του αποπνέει οργή και πάθος. Αναπτύχθηκε στις αρχές τις δεκαετίας του 1990, στις Η.Π.Α. Υπηρετήθηκε από συγκροτήματα όπως οι Νιρβάνα (Nirvana) κ.ά.

γραφική παρτιτούρα. Είδος παρτιτούρας που απεικονίζει τους ήχους ή των τρόπου παραγωγής τους με σχήματα και σημεία. Χρησιμοποιήθηκε κυρίως από συνθέτες κατά το β΄ μισό του 20ου αιώνα.

διάστημα. Η απόσταση ανάμεσα σε δύο φθόγγους. Το όνομά τους ορίζεται από τον αριθμό των διαδοχικών φθόγγων της κλίμακας που περιλαμβάνουν π.χ. ένα διάστημα 5ης περιλαμβάνει 5 φθόγγους της κλίμακας.

διαφωνία. Συνήχηση φθόγγων, που σύμφωνα με τη δυτική παραδοσιακή αρμονία εκλαμβάνεται ως “σκληρή”.

Δωδεκαφθογγισμός. Μουσικό σύστημα του α΄ μισού του 20ου αιώνα που βασίζεται στη χρήση προκαθορισμένων σειρών και των δώδεκα φθόγγων της δυτικής μουσικής.

δρόμοι. Οι μουσικοί τρόποι στο ρεμπέτικο και την παραδοσιακή μουσική.



- ελάσσονα.** Ο ένας εκ των δυο τρόπων που χαρακτηρίζουν το δυτικό τονικό σύστημα. Λέγεται και μινόρε.
- εμβατήριο.** Μουσικό έργο με έντονες επαναλαμβανόμενες ρυθμικές φράσεις, που χρησιμοποιείται συνήθως για να συνοδεύει στρατιωτικές ή άλλες παρελάσεις.
- Εξπρεσιονισμός.** Αισθητικό κίνημα των αρχών του 20ου αιώνα που βασίζεται στην έντονη εκφραστικότητα.
- ζουρνάς.** Ξύλινο πνευστό όργανο, πρόγονος του όμποε. Έχει επιστόμιο με διπλό καλάμι, που παράγει οξύ ήχο. Είναι πολύ συνηθισμένο όργανο στην παραδοσιακή μουσική πολλών χωρών.
- ηλεκτροακουστική μουσική.** Μουσική που συνδυάζει ηλεκτρονικούς και φυσικούς ήχους.
- ηχηρές κινήσεις.** Ήχοι που προέρχονται από την κρούση των μελών του σώματος.
- ήχοι.** Οι μουσικοί τρόποι της Βυζαντινής μουσικής.
- ηχόχρωμα - χροιά.** Η ιδιότητα του ήχου, που μας βοηθά να ξεχωρίζουμε τους ήχους μεταξύ τους.
- Ιμπρεσιονισμός (μουσικός).** Καλλιτεχνικό κίνημα που προσπαθεί να αποδώσει την εντύπωση του καλλιτέχνη για τα πράγματα, η οποία περνά μέσα από το φως και το χρώμα. Αναπτύχθηκε στη Γαλλία στο τέλος του 19ου και στις αρχές του 20ου αιώνα. Είχε κατ' αρχήν εικαστική και δευτερευόντως μουσική έκφραση.
- ιντερμέδιο (ιταλ. intermezzo).** Σχετικά ελεύθερη φόρμα, που άλλωτε απαντάται ως ενδιάμεσο μέρος μουσικού έργου και άλλωτε είναι αυτόνομο.
- ισοκράτης.** Συνοδευτική φωνή που χρησιμοποιεί κρατημένους φθόγγους.
- καμπαρέ (γαλλ. cabaret).** Αστικός χώρος διασκέδασης των αρχών του 20ου αιώνα. Στα καμπαρέ παρουσιάζονταν τραγούδια, χοροί, σχόλια και σκετσάκια.
- καμπάσα.** Κρουστό, ιδιόφωνο, αποτελούμενο από μια λαβή προσαρμοσμένη σ' έναν κύλινδρο (συνήθως μεταλλικό) με χάντρες που τον περιβάλλουν. Παιίζεται περιστρεφόμενο ρυθμικά.
- κανόνας.** Στη δυτική μουσική, κανόνας είναι πολυφωνική σύνθεση που χαρακτηρίζεται από τη διαδοχική είσοδο φωνών που παίζουν την ίδια μελωδία. Στη βυζαντινή μουσική, είναι τυποποιημένη μορφή ύμνου.
- καντάτα (ιταλ. cantata = τραγουδισμένη).** Φωνητική σύνθεση με συνοδεία οργάνων. Συνήθως αποδίδει μουσικά μια ιστορία, χωρίς όμως συνήθως να έχει σκηνική δράση. Αποτελείται από πολλά μέρη.
- κλαρινέτο ή κλαρίνο.** Ξύλινο πνευστό όργανο μ' ένα μονό καλάμι ως επιστόμιο. Χρησιμοποιείται σε πολλά είδη μουσικής (δυτική, τζαζ, παραδοσιακή). Στην ελληνική παραδοσιακή μουσική το λέμε κλαρίνο.
- κόντρα μπάσο.** Μεγάλο έγχορδο με δοξάρι με πολύ βαθύ ήχο. Στηρίζεται στο πάτωμα. Εκτός από το δοξάρι παίζεται και με τα δάκτυλα. Χρησιμοποιείται στην δυτική ορχήστρα και τη τζαζ μουσική.
- κοντσέρτο.** Φόρμα της δυτικής μουσικής για σολίστα και ορχήστρα.
- κοράλ.** Βλ. χορικό.
- κορώνα.** Μουσικό σύμβολο που, όταν χρησιμοποιείται σ' ένα φθόγγο, επιμηκύνει την αξία του, δηλαδή τη διάρκεια του.



κοσμική μουσική. Μη θρησκευτική μουσική.

κουαρτέτο. Οργανικό σύνολο αποτελούμενο από τέσσερα όργανα. Το πιο συνηθισμένο είναι το κουαρτέτο εγχόρδων που αποτελείται από α΄ και β΄ βιολί, βιόλα και βιολοντσέλο. Κατ' επέκταση, έτσι ονομάζεται κι ένα έργο γραμμένο για αυτό το σύνολο.

κουιντέτο. Οργανικό σύνολο αποτελούμενο από πέντε όργανα.

λαούτο. Νυκτό έγχορδο με μεγάλο ηχείο, που χρησιμοποιήθηκε πολύ στην Αναγέννηση. Σήμερα χρησιμοποιείται στην παραδοσιακή μουσική κυρίως τονίζοντας τον ρυθμό με συγχορδίες.

λίιντ (πληθ. λίντερ) (γερμ. Lied [πληθ. Lieder] = τραγούδι). Όρος που αναφέρεται σε τραγούδια με πιανιστική συνοδεία της κλασικής και ρομαντικής περιόδου.

λιμπρέτο (ιταλ. libretto = βιβλιαράκι). Το κείμενο της όπερας.

μαδριγάλι. Πολυφωνική σύνθεση για τέσσερις έως έξι φωνές, πάνω σε κοσμικό κείμενο. Το είδος αναπτύχθηκε κυρίως στην Αναγέννηση.

μακάμ(ια). Οι μουσικοί τρόποι της αραβικής και τουρκικής μουσικής.

μείζονα. ένας εκ των δυο τρόπων που χαρακτηρίζουν το δυτικό τονικό σύστημα. Λέγεται και ματζόρε.

Μελωδική αλυσίδα. Μουσική φράση που επαναλαμβάνεται διαδοχικά κατά ένα φθόγγο ψηλότερα ή χαμηλότερα.

Μεταμοντερνισμός. Αισθητικό κίνημα του β΄ μισού του 20ου αιώνα που βασίζεται στην ένταξη παλαιότερων μουσικών στοιχείων σε σύγχρονα ιδιώματα.

Μινιμαλισμός. Μουσικό σύστημα του 20ου αιώνα που βασίζεται στην ελαχιστοποίηση του μουσικού υλικού και τη σταδιακή εξέλιξή του μέσω της επανάληψης.

μιούζικαλ. Είδος μουσικού θεάτρου που αναπτύχθηκε στην Αγγλία και τις Η.Π.Α. Το μιούζικαλ είναι μια μορφή δημοφιλούς όπερας.

μονοφωνική μουσική. Μουσική που έχει μια μελωδική γραμμή και πιθανόν να συνοδεύεται από ισοκράτη.

μοτίβο. Σύντομο χαρακτηριστικό μελωδικό ή ρυθμικό σχήμα.

μουσική δωματίου. Μουσική για μικρά σύνολα, που προοριζόταν για συναυλία σε μικρότερους χώρους.

μπαγλαμάς. Έγχορδο νυκτό όργανο που χρησιμοποιείται στη λαϊκή μουσική. Μοιάζει με μικρού μεγέθους μπουζούκι.

μπαλάντα. Τραγούδι που συνήθως αφηγείται μια ιστορία.

μπάσο. Βλ. βάσιμο.

μπελ κάντο (ιταλ. bel canto = όμορφο τραγούδι). Ιταλικό φωνητικό ύφος που στηρίζεται στη δεξιοτεχνία του τραγουδιστή.

Νέα απλότητα. Μουσικό κίνημα του β΄ μισού του 20ου αιώνα, συγγενές με το κίνημα του Μινιμαλισμού,



που αναπτύχθηκε στην Ευρώπη ως αντίδραση στην πολυπλοκότητα της πρωτοποριακής μουσικής των δεκαετιών '60 - '70. Στηρίζεται σε απλές μουσικές φόρμες, φράσεις και γραμμές.

Νιου Γουέιβ (αγγλ. New Wave). Είδος νεανικής κουλτούρας, εξέλιξη του Πανκ. Η μουσική του έκφραση χαρακτηρίζεται από ηλεκτρονικό και ατμοσφαιρικό ήχο. Αναπτύχθηκε κατά τη δεκαετία του 1980 στην Αγγλία. Υπηρετήθηκε από συγκροτήματα όπως Δε Κιουρ (The Cure) κ.ά.

νταούλι. Μεγάλο κρουστό, μεμβρανόφωνο με δυο δέρματα, που παίζεται συνήθως μ' ένα χοντρό και ένα ψιλό κρουστήρα.

ομοφωνία. Χρήση περισσότερων από δυο φωνές, με ρυθμική ομοιομορφία όπου κύρια είναι συνήθως η ψηλότερη. Οι υπόλοιπες παίζουν συνοδευτικό ρόλο σχηματίζοντας συγχορδίες.

όπερα. Μουσικό θέατρο που παρουσιάζεται με σκηνική δράση και συνοδεύεται από σολίστες, χορωδία, ορχήστρα και μπαλέτο.

οπερέτα (ιταλ. operetta = μικρή όπερα). Έργο σαν την όπερα, αλλά με πιο ελαφρό χαρακτήρα τόσο στη μουσική όσο και στο λιμπρέτο.

ορατόριο. Μουσικό έργο με σολίστες, χορωδία και ορχήστρα, βασισμένο σε θρησκευτικά κείμενα. Παρουσιάζεται χωρίς σκηνική δράση.

οργανικά περάσματα. Μελωδίες για όργανα, που παρεμβάλλονται ανάμεσα στις μουσικές φράσεις της φωνής.

οστινάτο. Επαναλαμβανόμενο ρυθμικό ή μελωδικό σχήμα.

παιχνιδοτραγουδο. Τραγουδι που είναι μαζί και παιχνίδι.

Πανκ Ροκ (αγγλ. Punk Rock). Πρόκειται για τη μουσική έκφραση του Πανκ κινήματος που αναπτύχθηκε κατά τη δεκαετία του 1970, ιδιαίτερα στην Αγγλία. Πρεσβεύει την επιστροφή στις βασικές αρχές του Ροκ και χαρακτηρίζεται από ένταση και επιθετικότητα. Υπηρετήθηκε από συγκροτήματα όπως Δε Σεξ Πίστολς (The Sex Pistols) κ.ά.

παραλλαγή. Επανάληψη με διαφοροποιήσεις.

Πασοντόμπλε (ισπ. Pasodoble). Είδος παραδοσιακής μουσικής και χορού της Ισπανίας. Ακούγεται πριν τις ταυρομαχίες.

παύση. Σιωπηλός χρόνος.

πεντάγραμμο. Σύστημα σημειογραφίας αποτελούμενο από πέντε παράλληλες γραμμές, που εφευρέθηκε στην Ευρώπη τον 11ο αιώνα.

πεντατονική κλίμακα. Μουσική κλίμακα με πέντε φθόγγους. Χρησιμοποιείται σε διάφορους μουσικούς πολιτισμούς (Ηπειρώτικος, Κινέζικος, Αρχαίος ελληνικός κ. ά.)

ποικίλματα. Μελωδικά στολίσια.

πολυφωνία. Χρήση περισσότερων από μία μελωδικών γραμμών που κινούνται ταυτόχρονα.



πράξη. Μέρος όπερας.

πρίμο - σεκόνο. Τρόπος φωνητικής συνήχησης σε παράλληλα διαστήματα 3ης ή 6ης.

προσαγωγέας. Η νότα της κλίμακας που δημιουργώντας συναίσθημα αναμονής, οδηγεί στην τονική που είναι η α΄ νότα της κλίμακας.

ρεφρέν (ή επωδός). Το τμήμα του τραγουδιού που επαναλαμβάνεται μετά από κάθε στροφή του τραγουδιού.
ριτενούτο (ιταλ. ritenuo). Η σταδιακή επιβράδυνση.

Ρυθμ εν μπλουζ (αγγλ. rhythm 'n' blues ή R & B). Μουσικό ρεύμα που αναπτύχθηκε από τους αφροαμερικανούς τη δεκαετία του '40 με επιρροές από τη τζαζ και την γκόσπελ. Το ροκ εν ρολ είναι η λευκή εκδοχή του σύγχρονου του ρυθμ εν μπλουζ.

σαντούρι. Πολύχορδο έγχορδο που παίζεται με μπαγκέτες τυλιγμένες στις άκρες με βαμβάκι ή κλωστή. Χρησιμοποιείται στην παραδοσιακή μουσική.

Σειραισμός. Μουσικό σύστημα του 20ου αιώνα, που βασίζεται στη δημιουργία και τη χρήση προκαθορισμένων σειρών (φθόγγων, δυναμικής, αξιών κ.ο.κ.).

Σουίνγκ (αγγλ. Swing). Είδος που ανήκει στην αστική παράδοση της τζαζ, με έντονα ρυθμικά χαρακτηριστικά και μελωδική πολυφωνία.

σπρίτσοαλ (αγγλ. spiritual). Αφροαμερικανικά τραγούδια των σκλάβων, με πνευματικό και θρησκευτικό περιεχόμενο. Τραγουδιούνται συνήθως χωρίς συνοδεία οργάνων (a Capella) και θεωρούνται πρόδρομοι των μπλουζ.

στροφή. Ποιητική ενότητα.

συγκοπή. Ο τονισμός του ασθενούς μέρους του μέτρου, αντί του ισχυρού.

συγχορδία. Συνήχηση τριών ή περισσότερων φθόγγων.

συμφωνία. 1. Συνήχηση φθόγγων που σύμφωνα με την δυτική αρμονία θεωρείται εύηχη. 2. Έργο για ορχήστρα με τυποποιημένη φόρμα.

συνοδεία. Μουσική (ρυθμός, μελωδία ή συγχορδίες) που συνοδεύει την βασική μελωδία.

ταμπύρο στρατιωτικό. Μικρό τύμπανο με δυο μεμβράνες στη μια από τις οποίες έχει τεντωμένα μεταλλικά ελάσματα. Παίζεται με δύο ξύλινες μπαγκέτες.

τέμπο. Η ταχύτητα που παίζεται ένα κομμάτι.

τόκιν μπλουζ (αγγλ. talking blues). Αφροαμερικανικά τραγούδια που στηρίζονται στη ρυθμική απαγγελία. Πρόδρομος της ραπ.

τονικότητα. Μουσικό σύστημα της δυτικής λόγιας μουσικής της κλασικής και ρομαντικής περιόδου, που βασίζεται στην αρμονία, στον μερίζονα και ελάσσονα τρόπο και στην ύπαρξη τονικού κέντρου.



τρίηχα. Ομάδα από τρεις νότες που παίζονται σε χρόνο που αντιστοιχεί σε δύο του ίδιου είδους ή σε ένα χρόνο της αμέσως μεγαλύτερης αξίας.

τρίλια. Ποίκιλμα με γρήγορη επανάληψη του διπλανού φθόγγου.

τροπικότητα. Το μουσικό σύστημα που βασίζεται σε τρόπους. Πολλά παραδοσιακά μουσικά συστήματα, αλλά και δυτικά που χρονολογούνται έως και την Αναγέννηση, είναι τροπικά.

τρόπος. Καθορισμένη διαδοχή φθόγγων, εκ των οποίων κάποιοι δεσπόζουν έναντι των υπολοίπων.

τσέμπαλο. Πληκτροφόρο όργανο, πρόδρομος του πιάνου, στο οποίο ο ήχος παράγεται από ένα μηχανισμό που τσιμπά τις χορδές. Χρησιμοποιήθηκε κυρίως στην εποχή της Αναγέννησης και του Μπαρόκ.

φαλτσέτο (ιταλ. falcetto). Τεχνική με την οποία μπορεί κανείς να τραγουδήσει με ψηλή, ελαφριά, ψεύτικη φωνή. Χρησιμοποιείται για να τραγουδήσουμε νότες πάνω από την αληθινή φωνητική έκταση.

Φλαμένκο (ισπ. Flamenco). Παραδοσιακή τσιγγάνικη μουσική από την Ισπανία. Εκτελείται από φωνή που τραγουδά με στολίδια και λαρυγγισμούς, από κιθάρα και παλαμάκια. Συνήθως συνοδεύει τον ομώνυμο χορό.

Χέβι Μέταλ (αγγλ. Heavy Metal). Είδος νεανικής Ροκ κουλτούρας. Η μουσική του έκφραση χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα σκληρό ήχο. Αναπτύχθηκε κατά τη δεκαετία του 1970 στην Αγγλία. Υπηρετήθηκε από συγκροτήματα όπως Άιρον Μείντεν (Iron Maiden) κ.ά.

χιπ χοπ (αγγλ. hip - hop). Όρος που εκφράζει μια γενικότερη κουλτούρα που περιλαμβάνει τρόπο ντυσίματος, συμπεριφοράς, μουσικής (ραπ), ζωγραφικής (γκράφιτι αρτ) κ.ά.

χορικό (αγγλ. choral). Απλές μονοφωνικές μελωδίες της προτεσταντικής εκκλησίας, τις οποίες τραγουδούσε όλο το εκκλησίασμα. Αργότερα, εναρμονίστηκαν για περισσότερες φωνές από διάφορους συνθέτες π.χ. από τον Μπαχ. Κατ' επέκταση, χορικά ονομάζονται και τα χορωδιακά τραγούδια σε ορατόρια και καντάτες.

χρωματική σκάλα. Κλίμακα που χρησιμοποιεί μόνον ημιτόνια.

χρωματικότητα. Ο εμπλουτισμός της μείζονος και ελάσσονος κλίμακας με ξένους φθόγγους που προκύπτουν από τη χρήση των αλλοιώσεων δηλαδή της δίεσης και της ύφεσης.



Βιβλιογραφία

Γενική

1. Γρηγορίου Μιχάλης, *Μουσική για παιδιά και για έξυπνους μεγάλους*, Τόμοι Α΄ & Β΄, Αθήνα: Νεφέλη, 1994
2. Καλογερόπουλος Τάκης, *Το Λεξικό της Ελληνικής Μουσικής - Από τον Ορφέα έως σήμερα*, Τόμοι 1 - 5, Αθήνα: Εκδόσεις Γιαλλελή, 1998
3. Michels Ulrich, *Άτλας της μουσικής*, Τόμοι 2, Αθήνα: Μουσικός οίκος “Φίλιππος Νάκας”, 1994 - 95
4. Edited by Sadie Stanley, *The New GROVE - Dictionary of Music & Musicians*, vol. 1 - 20, London: Macmillan Publishers Limited, 1995

Αρχαία Ελληνική Μουσική

1. Ασπιώτης Νικόλαος, *Αρχαίοι Έλληνες Μουσικοί και Σωζόμενα Μουσικά Αποσπάσματα*, Αθήνα: Έκδοση του περιοδικού Δαυλός, 1997
2. Μιχαηλίδης Σόλωνας, *Εγκυκλοπαίδεια της Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής*, Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1982
3. Neubecker Annemarie Jeanette, *Η Μουσική στην Αρχαία Ελλάδα*, Αθήνα: Οδυσσέας, 1986
4. Σαλτέλης Θεμιστοκλής, *Μετρική της Αρχαίας Ελληνικής Ποίησης*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαδήμα, 1972
5. West M. L., *Αρχαία Ελληνική Μουσική*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαδήμα, 1999
6. Chailley Jacques, *La Musique Grecque Antique*, Paris: Société d'Édition “Les Belles Lettres”, 1979

Βυζαντινοί Ύμνοι

1. Καράς Σίμων, *Μέθοδος της Ελληνικής Μουσικής, Θεωρητικόν*, τ. Α΄, Αθήναι 1982
2. Νεράντζης Δημήτριος, *Συμβολή στην ερμηνεία του Εκκλησιαστικού μέλους*, Ηράκλειο Κρήτης, 1997
3. Δετοράκης Θεοχάρης, *Βυζαντινή Υμνογραφία*, Ηράκλειο, 1997
4. Φουντούλης Ιωάννης, *Λειτουργική Α΄, Εισαγωγή στη Θεία Λατρεία*, Θεσσαλονίκη, 1993

Ελληνικά Παραδοσιακά Τραγούδια

1. Ανωγειανάκης Φοίβος, *Ελληνικά Λαϊκά Μουσικά Όργανα*, Αθήνα: Εκδοτικός οίκος “Μέλισσα”, 1991
2. Baud - Bony Samuel, *Δοκίμιο για το Ελληνικό Δημοτικό Τραγούδι*, Ναύπλιο: Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα, 1984



3. Baud - Bony Samuel, *Τραγούδια των Δωδεκανήσων*, Τόμοι Α' & Β', Αθήνα: Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων - Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο Μέλπωσ Μερλιέ, 1935
4. Δραγούμης Μάρκος, *Ογδόντα πέντε Δημοτικές Μελωδίες από τα Κατάλοιπα του Νικολάου Φαρδύ*, Αθήνα: Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο, 1991
5. *Ελληνικά Δημοτικά Τραγούδια (Εκλογή)*, Τόμος Α' & Β', Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών, Δημοσιεύματα του Λαογραφικού Αρχείου, Αριθμ. 7, 1962
6. Ιωάννου Γιώργος, *Τα Δημοτικά μας Τραγούδια*, Αθήνα: Ερμής, 1994
7. Μαυροειδής Μάριος, *Ανθολογία Ελληνικής Παραδοσιακής Μουσικής*, Αθήνα: Fagotto, 1994
8. Μερλιέ Μέλπω, *Τραγούδια της Ρούμελης*, Αθήνα: Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, 1931, Β' Έκδοση Αθήνα 1981
9. Νικόλαος Πολίτης, *Δημοτικά Τραγούδια*, Αθήνα: Γράμματα, 1991
10. Παχτικός Γεώργιος, *260 Δημόδη Ελληνικά Άσματα*, Εν Αθήναις, Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου, 1905, Αθήνα: Βιβλιοπωλείο Διονυσίου Νότη Καραβία
11. Ράφτης Άλκης, *Εγκυκλοπαίδεια του Ελληνικού Χορού*, Αθήνα: Θέατρο Ελληνικών Χορών "Δόρα Στράτου", 1995
12. *Το Δημοτικό Τραγούδι, Της Ξενιτιάς*: Επιμέλεια Saunier Guy, Αθήνα: Ερμής, 1990
13. *Το Δημοτικό Τραγούδι, Παραλογές*: Επιμέλεια Ιωάννου Γιώργος, Αθήνα: Ερμής, 1989
14. *Το Δημοτικό Τραγούδι, Κλέφτικα*: Επιμέλεια Πολίτης Αλέξης, Αθήνα: Ερμής, 1981
15. *Τραγούδια από τα Δωδεκάνησα*: Επιμέλεια Λάμπρος Λιάβας, Αθήνα: Βουλή των Ελλήνων, 1997

Ρεμπέτικα - Λαϊκά τραγούδια

1. Βλησίδης Κώστας, *Για μια Βιβλιογραφία του Ρεμπέτικου (1873 – 2001)*, Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, 2002
2. Βολιότης - Καπετανάκης Ηλίας, *Ένας αιώνας Λαϊκό Τραγούδι*, Αθήνα: Νέα Σύνορα - Α.Α. Λιβάνη, 1989
3. Δαμιανάκος Στάθης, *Κοινωνιολογία του Ρεμπέτικου*, Αθήνα: Πλέθρον, 2001
4. Καλυβιώτης Αριστομένης, *Σμύρνη - Η μουσική ζωή 1900 - 1922*, Επιμέλεια Διονυσόπουλος Νίκος, Αθήνα: Music Corner & Τήνελλα, 2002
5. Κουνάδης Παναγιώτης, *Εις Ανάμνησιν Στιγμών Ελκυστικών - Κείμενα γύρω από το Ρεμπέτικο*, Τόμοι Α' & Β', Αθήνα: Κατάρτι, 2002
6. Πετρόπουλος Ηλίας, *Ρεμπέτικα τραγούδια*, Αθήνα: Κέδρος, 1991
7. *Ρεμπέτες και Ρεμπέτικο Τραγούδι*, Εισαγωγή - Επιμέλεια Κοταρίδης Νίκος, Αθήνα: Πλέθρον, 2003



8. Σχορέλης Τάσος, *Ρεμπέτικη Ανθολογία*, Τόμοι Α΄ - Δ΄, Αθήνα: Πλέθρον, 1988
9. *Τα Τραγούδια της Παρέας*, Ρεμπέτικα, Τόμοι Ι & 2, Αθήνα: Fagotto, 1996
10. Χατζηπανταζής Θεόδωρος, *Της Ασιάτιδος Μούσης Ερασταί - Συμβολή στη μελέτη της προϊστορίας του Ρεμπέτικου*, Αθήνα: Στιγμή, 1986

Καντάδες και Παλαιότερα Ελαφρά Τραγούδια

1. Χατζηπαυστόλου Νίκος - Χατζηπαυστόλου Ανδρέας, *Καντάδες*, Αθήνα: Μουσικός οίκος “Φίλιππος Νάκας”, 1997
2. Χατζηπαυστόλου Νίκος, *Οπερέτες*, Αθήνα: Μουσικός οίκος “Φίλιππος Νάκας”, ά. έ.

Νεότερα Δημοφιλή Ελληνικά Τραγούδια

1. Γκάτσος Νίκος, *Όλα τα τραγούδια*, Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 1999
2. Γκάτσος Νίκος, *Φύσα αεράκι φύσα με μη χαμηλώνεις ίσαμε*, Αθήνα: Ίκαρος, 1995
3. Δραγουμάνος Πέτρος, *Κατάλογος Ελληνικής Δισκογραφίας 1950 - 2000*, Αθήνα, 2000
4. Ελύτης Οδυσσέας, *Τα Ρω του Έρωτα*, Αθήνα: Ύψιλον / βιβλία, 1986
5. Θεοδωράκης Μίκης, *Μελοποιημένη ποίηση*, Τόμος Α΄ & Β΄, Αθήνα: Ύψιλον / βιβλία, 1997
6. Μυλωνάς Κώστας, *Η Ιστορία του Ελληνικού Τραγουδιού*, Τόμοι Ι - 3, Αθήνα: Κέδρος, 1984
7. Παπαδόπουλος Λευτέρης, *Τα Τραγούδια μου - Άπαντα*, Αθήνα: Κάκτος, 2002
8. Σαββόπουλος Διονύσης, *Η Σούμα 1963 - 2003*, Θεσσαλονίκη: Ιανός, 2004
9. *Τα Τραγούδια της Παρέας - Έντεχνα - Λαϊκά*, Τόμοι Ι & 2, Αθήνα: Fagotto, 1995
10. *40 Rock Τραγούδια με στίχους και συγχορδίες*, Αθήνα: Μουσικός οίκος “Φίλιππος Νάκας”, ά. έ.
11. *201 Ελληνικά Τραγούδια με στίχους και συγχορδίες*, Αθήνα: Μουσικός οίκος “Φίλιππος Νάκας”, 1998
12. *202 Ελληνικά Τραγούδια με στίχους και συγχορδίες*, Αθήνα: Μουσικός οίκος “Φίλιππος Νάκας”, 1999
13. *203 Ελληνικά Τραγούδια με στίχους και συγχορδίες*, Αθήνα: Μουσικός οίκος “Φίλιππος Νάκας”, 1999
14. *607 Ελληνικά Τραγούδια με στίχους και συγχορδίες*, Αθήνα: Μουσικός οίκος “Φίλιππος Νάκας”, ά. έ.

Τραγούδια Λόγιας Δυτικής μουσικής

1. *20th Century Composers*, London: Phaidon Press Limited, 1996
2. *Beethoven Ludwig van 1770-1827, Lieder und Gesänge mit Klavierbegleitung*, München: G. Henle, 1990
3. Deyries Bernard - Lemery Denys - Sadler Michael, *Η Ιστορία της Μουσικής σε σκίτσα*, Αθήνα: Γράμματα ά. έ.



4. *Favourite opera classics. I - V for piano*, Budapest: Könemann Music, c. 1995
5. *Headington Christofer, Ιστορία της Δυτικής Μουσικής – Από την Αρχαιότητα ως τις μέρες μας*, Τόμοι I & II, Αθήνα: Gutenberg, 2000
6. Kendall Alan, *The Chronicle of Classical Music*, London: Thames & Hudson, 2000
7. *Μέντελσον Φέλιξ, Ο Κόσμος της Όπερας - Εκατό όπερες*, Αθήνα: Στοχαστής, 2001
8. *Μουσική*, Τόμοι I - 20, Αθήνα: Σ. Ι. Ζαχαρόπουλος Α. Ε.
9. Ξενάκης Ιάννης, *Κείμενα περί Μουσικής και Αρχιτεκτονικής*, Αθήνα: Ψυχογιός, 2001
10. Σάλτσμαν Έρικ, *Εισαγωγή στη μουσική του 20ου αιώνα*, Αθήνα: Νεφέλη, 1983
11. Σατί Ερίκ, *Εκτός Ήχου*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη, 1990
12. Σηφάκης Γ. Μ., *Μπέλα Μπάρτοκ και Δημοτικό Τραγούδι*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 1997
13. Στραβίνσκου Ιγκόρ, *Μουσική Ποιητική*, Αθήνα: Νεφέλη, 1980

Τραγούδια από Παραδοσιακές Μουσικές του Κόσμου

1. Anderson William - Shehan Campbell Patricia, *Multicultural Perspectives in Music Education*, Virginia: The Music Educators National Conference, 1989
2. Bours Etienne, *Dictionnaire Thematique des Musiques du Monde*, Editions Fayard
3. Duneton Claude, *Histoire de la chanson Française - Des Origines à 1860*, Editions Seuil
4. *Folksongs and Popular in Ireland*, Vol. I, Ossian Publications, 1979
5. Robine Marc, *Anthologie de la Chanson Française - La Tradition - Des Trouvères aux grands auteurs du XIXe siècle*, Editions Albin Michel
6. Shehan Campbell Patricia - Williamson Sue - Perron Pierre, *Traditional Songs of Singing Cultures: A World Sampler*, Warner Bros Publications, 1996
7. Walter Wiora, *European folk song - common forms in characteristic modifications*, Cologne: Arno Volk Verlag H. Gerig, 1966
8. Waring Dennis, *Making wood folk instruments*, New York: Sterling Publishing Company Inc, 1990
9. Broughton Simon - Ellingham Mark - Trillo Richard (eds.), *World Music, Vol. 1 Africa, Europe and Middle East*, London: The Rough Guides Ltd, 1999
10. Broughton Simon - Ellingham Mark (eds.), *World Music, Vol. 2 Latin and North America, Caribbean, India, Asia, Pacific*, London: The Rough Guides Ltd, 2000



Τραγούδια από Διεθνείς Δημοφιλείς Μουσικές

1. *Ανθολογία Τραγουδιών, Latin - Folk - Pop*, Αθήνα: Fagotto, 1995
2. *Blues Kings*, Milano: Nuova Carisch s.r.l., 2000
3. *Broadway Songs - 75 songs from 46 shows*, London: Budget books, 2003
4. *Classic Rock - 73 songs*, London: Budget books, 2003
5. Dutfoy Serge - Farran Dominique - Sadler Michael, *Η Ιστορία του Rock and Roll σε κόμικς*, Αθήνα: Γράμματα, 1985
6. *Latin American Music, Home Organist Library Vol. 6*, London / New York / Sydney: Wise Publications, 1999
7. Oliver Paul, *Η Ιστορία του Blues*, Αθήνα: Απόπειρα, 1994
8. *Rock 'n' Roll Classics*, Miami Florida: Warner Bros Publications, 1996
9. Stambler Irwin, *Εγκυκλοπαίδεια της Pop, Rock και Soul*, Τόμος Α΄, Αθήνα: Νεφέλη, 1993
10. Stambler Irwin, *Εγκυκλοπαίδεια της Pop, Rock και Soul*, Τόμοι Β΄ & Γ΄, Αθήνα: Νεφέλη, 1994
11. *The Big Book of Rock*, London: Hal Leonard Europe, 2004



Συμπληρωματική δισκογραφία

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται δισκογραφικές σειρές οργανωμένες κατά θεματική ενότητα, που μπορούν να προσφέρουν ιδέες για συμπλήρωση και επέκταση του διδακτικού υλικού που ήδη προσφέρεται στο βιβλίο αυτό.

Αρχαίοι ελληνικοί ύμνοι

Μέλος Αρχαίο, Ταμπούρης Πέτρος, Αρ. τιτ. 2, FM Records

Βυζαντινοί ύμνοι

Μνημεία Εκκλησιαστικής Μουσικής, Μανόλης Χατζηγιακουμής, Αρ. τιτ. 14, Κέντρο Ερευνών και Εκδόσεων
Σύμμεικτα Εκκλησιαστικής Μουσικής, Μανόλης Χατζηγιακουμής, Αρ. τιτ. 10, Κέντρο Ερευνών και Εκδόσεων

Παραδοσιακά τραγούδια της Ελλάδας

Δεν υπάρχει γενικός τίτλος. Πρόκειται για σειρά ηχογραφήσεων με παραδοσιακή μουσική και τραγούδια από όλη την Ελλάδα, Καρράς Σίμων, Αρ. τιτ. 25, Σύλλογος προς διάδοσιν της Εθνικής μουσικής - Σίμων Καράς
Ελληνική Παραδοσιακή Μουσική, Διονυσόπουλος Νίκος, Αρ. τιτ. 5, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης
Τραγούδια και σκοποί από διάφορες περιοχές της Ελλάδας Σαμίου Δόμνα, Αρ. τιτ. 4, Polygram
Δεν υπάρχει γενικός τίτλος. Πρόκειται για σειρά ηχογραφήσεων με παραδοσιακή μουσική και τραγούδια από όλη την Ελλάδα, Καλλιτεχνικός Σύλλογος Δημοτικής μουσικής Δόμνα Σαμίου, Σαμίου Δόμνα, Αρ. τιτ. 7, Διάθεση ειδικών Δισκογραφικών Εκδόσεων

Ρεμπέτικα - λαϊκά τραγούδια

Αρχείο Ελληνικής Δισκογραφίας - Συνθέτες του Ρεμπέτικου, Κουνάδης Παναγιώτης, Αρ. τιτ. 54, Minos - EMI
Αρχείο Ελληνικής Δισκογραφίας - Τραγουδιστές του Ρεμπέτικου, Κουνάδης Παναγιώτης, Αρ. τιτ. 16, Minos - EMI

Καντάδες και παλαιότερα ελαφρά τραγούδια

Σαν να ήταν χθές, Φωκάς Φώτης, Αρ. τιτ. 4, Music Box International s.a.
Η πιο ωραία εποχή, Φωκάς Φώτης, Αρ. τιτ. 4, Minos - EMI



Χρυσή Δισκοθήκη 1950 - 1990, Τσακματσιάν Χάρης - Γεραμάνης Πάνος, Αρ. τιτ. 41, Minos - EMI
Στου τραγουδιού την όχθη, Αρ. τιτ. 8, Lyra

Τραγούδια λόγιας Δυτικής μουσικής

The Very Best of Kiri Te Kanawa, EMI Classics, 2003
The Very Best of Beniamino Gigli, EMI Classics, 2003
The Very Best of Christa Ludwig, EMI Classics, 2003
The Very Best of Victoria De Los Angeles, EMI Classics, 2003
The Very Best of Dietrich Fischer - Dieskau, EMI Classics, 2003
The Very Best of Jessy Norman, EMI Classics, 2003
The Very Best of Monserrat Caballé, EMI Classics, 2003
The Very Best of Lucia Popp, EMI Classics, 2003
Victoria De Los Angeles - Songs of Spain, EMI Classics, 1999
Joseph Schmidt - The Complete EMI Recordings Vol 1 & 2, EMI Classics, 2003
Les Introuvables de Christa Ludwig, EMI Classics, 1992
The Fabulous Victoria de los Angeles, EMI Classics, 1994
Thomas Hampson - Schumann: Dichterliebe; et al / Parsons, EMI Classics, 1994
Decca Singers, Αρ. τιτ. 12, Decca
Placido Domingo, Sacred Songs, Deutsche Grammophon, 2002
Kathleen Battle at Carnegie Hall, Deutsche Grammophon, 1992

Τραγούδια από Παραδοσιακές Μουσικές του Κόσμου

Le chant du monde, Collection du Centre National de la Recherche Scientifique et du Musée de l' Homme,
Zemp Hugo, Αρ. τιτ. 37, Harmonia mundi s.a.

Δεν υπάρχει γενικός τίτλος. Πρόκειται για σειρά επιτόπιων ηχογραφήσεων με παραδοσιακή μουσική και τραγούδια από ολόκληρο τον κόσμο, Ocora - Radio France, Toureille Pierre, Αρ. τιτ. περίπου 200, Harmonia mundi s.a.

Musiques et Musiciens du Monde, UNESCO, Daniéllou Alain, Αρ. τιτ. περισσότεροι από 100, Auvidis
97409740918χ9929



Τραγούδια από δημοφιλείς Μουσικές του Κόσμου

The Best Glam Rock Album in the World Ever, Virgin Records Ltd, 1998

The Best Punk Album in the World Ever, Virgin Records Ltd, 1996

The Best Rock Ballads in the World Ever, Virgin Records Ltd, 1995

The Best Air Guitar Album in the World...Ever Vol. 1 & 2, Virgin Records Ltd

The Best Prog Rock Album in the World Ever, Virgin Records Ltd, 2003

The Best Heavy Metal Album in the World Ever, Virgin Records Ltd, 2004

The Best Reggae Album in the World Ever, Virgin Records Ltd, 1994

The Best Blues Album in the World Ever, Virgin Records Ltd, 2000

The Best Soul Album in the World Ever, Virgin Records Ltd, 1999

The Best of Rock, EMI Records Ltd, 2002

Jazz & Τζαζ, Περιοδικό *Jazz & Τζαζ*, Χαρωνίτης Γιώργος, Αρ. τιτ. περισσότεροι από 130

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης δώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α΄).



ΒΙΒΛΙΟΣΗΜΟ

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.